

ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΓΙΑ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Θανάσης Καμπαγιάννης

Έκδοση της ΚΕΕΡΦΑ

Περιεχόμενα

- 5** **Το νέο νομοσχέδιο για την ιθαγένεια:
σε γραμμή “κατευνασμού των θεσμών”**
(Μάρης 2015)
- 14** **Ιθαγένεια για όλα τα παιδιά**
(Μάρτης 2013)
- 22** **Μετά την απόφαση του ΣτΕ:
Να δώσουμε τη μάχη της ιθαγένειας**
(Φλεβάρης 2013)
- 28** **Για την κατάργηση της ψήφου των μεταναστών
στις δημοτικές εκλογές**
(Φλεβάρης 2014)
- 32** **Επίμετρο**
(το σχέδιο νόμου Ραγκούση, ο νόμος Ραγκούση,
το σχέδιο νόμου Χριστοδουλοπούλου)

Το νέο νομοσχέδιο για την ιθαγένεια: σε γραμμή “κατευνασμού των θεσμών”

Η δημοσιοποίηση του σχεδίου νόμου για την ιθαγένεια από τη νέα κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ στις 14/05/2015 σηματοδοτεί την επανέναρξη της δημόσιας συζήτησης και της νομοθετικής διαδικασίας για το φλέγον θέμα των πολιτικών δικαιωμάτων περίπου 200.000 παιδιών που έχουν γεννηθεί ή μεγαλώσει στην Ελλάδα από μετανάστες γονείς.

Οι προηγούμενοι σταθμοί της υπόθεσης “ιθαγένεια” επιγραμματικά ήταν: η ψήφιση του νόμου 3838/2010 (γνωστού ως νόμου Ραγκούση) τον Μάρτιο του 2010 από την κυβέρνηση Γιώργου Παπανδρέου· η ρατσιστική καμπάνια της Δεξιάς και της Ακροδεξιάς για την κατάργηση του νόμου που εκφράστηκε και με την υποβολή αίτησης ακύρωσης λόγω αντισυνταγματικότητας στο Συμβούλιο της Επικρατείας· το “πάγωμα” του νόμου από την τρικομματική κυβέρνηση Σαμαρά τον Νοέμβριο του 2012 εν όψει της έκδοσης της απόφασης του ΣτΕ· η δημοσίευση της απόφασης 460/2013 της Ολομέλειας του ΣτΕ τον Φλεβάρη του 2013 με την οποία ο νόμος Ραγκούση κηρυσσόταν αντισυνταγματικός· τέλος, η συζήτηση για κατάθεση νέου νόμου “που θα συμμορφώνεται με την απόφαση του ΣτΕ” από πλευράς της προηγούμενης κυβέρνησης, ο οποίος τελικά – με εντολή Μπαλτάκου – έμεινε στα συρτάρια και ποτέ δεν εισήχθη στη Βουλή.

Η κατάθεση νέου νομοσχεδίου για την ιθαγένεια αποτελεί πάγια προεκλογική υπόσχεση του ΣΥΡΙΖΑ. Μάλιστα στη νέα Βουλή, τα κόμματα που τάσσονται υπέρ της νομοθέτησης του δικαιώματος στην ιθαγένεια των παιδιών των μεταναστών συγκροτούν μεγάλη αριθμητική πλειοψηφία, αφού εκτός από τον ΣΥΡΙΖΑ και το ΚΚΕ, θετικά έχουν εκφραστεί τόσο το ΠΑΣΟΚ όσο και το Ποτάμι. Νέα Δημοκρατία και Χρυσή Αυγή τάσσονται κατά του δικαιώματος στην ιθαγένεια, ενώ αρνητικά διακείμενοι είναι και οι ΑΝΕΛ. Το ζήτημα της ιθαγένειας τέμνει έτσι οριζόντια την τομή μνημόνιο/αντιμνημόνιο που αποτελεί την βάση της κυβερνητικής συμμαχίας του ΣΥΡΙΖΑ με τους ΑΝΕΛ. Γι' αυτό, το αν και τι θα φτάσει τελικά να ψηφιστεί στη Βουλή είναι ένα ανοιχτό πολιτικό διακύβευμα.

Ποιές είναι λοιπόν οι βασικές προβλέψεις του νέου νομοσχεδίου;

Το νομοσχέδιο κινείται στη γραμμή συμμόρφωσης με την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, γι' αυτό και οι προβλέψεις του είναι πιο περιοριστικές σε σχέση με τον ν. 3838/2010 (βλ. το ΕΠΙΜΕΤΡΟ). Όσον αφορά τη λήψη της ιθαγένειας λόγω γέννησης, το νομοσχέδιο προβλέπει πως δικαίωμα θεμελιώνουν παιδιά που γεννήθηκαν στην Ελλάδα από νόμιμους γονείς κατά την υποβολή της αίτησης (με τον ένα γονέα να κατέχει κάρτα επί μακρόν διαμένοντος, δεκαετούς νόμιμης διαμονής, κλπ), **με την προϋπόθεση να εγγράφησαν στην Α' Δημοτικού**. Όσον αφορά τη λήψη ιθαγένειας λόγω φοίτησης σε ελληνικό σχολείο, το νομοσχέδιο προβλέπει πως δικαίωμα θεμελιώνουν παιδιά που ολοκλήρωσαν εννέα χρόνια φοίτησης, ή έξι χρόνια στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (δηλαδή από την Α' Γυμνασίου μέχρι την Γ' Λυκείου) ή παιδιά που έλαβαν δίπλωμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αφού είχαν ολοκληρώσει επιτυχώς της δευτεροβάθμια (απολυτήριο Λυκείου).

Πριν όμως έρθουμε στην αναλυτικότερη εξέταση αυτών των ρυθμίσεων και την αναπόφευκτη σύγκριση με τον νόμο 3838/2010, αξίζει να προσέξουμε το κείμενο της αιτιολογικής έκθεσης (που συνοδεύει κάθε νόμο που εισέρχεται προς ψήφιση). Είναι εκεί που βρίσκεται, κατά τη γνώμη μας, η ουσία της υποχώρησης στην οποία έχει προβεί ο νομοθέτης αντιμέτωπος με το σκεπτικό της πλειοψηφίας του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ορίζοντας τι συνιστά την ελληνική πολιτική κοινότητα και σε τι αντιστοιχεί η ιθαγένεια, η αιτιολογική έκθεση του νόμου γράφει:

*“Σύμφωνα λοιπόν με την ιστορία της, η ελληνική πολιτική κοινότητα εξ αντικειμένου προκύπτει από τη σύμπτωση των βουλήσεων των ανθρώπων που **ενσωματώνονται σε μια εθνική συλλογικότητα** που ζει μαζί και συναπαρτίζεται από τον Ελληνισμό της διασποράς. Αυτή η βούληση αφορά σήμερα ένα σημαντικό αριθμό αλλοδαπών που είναι ριζωμένοι στην Ελλάδα. Αφορά πρωτίστως τα παιδιά τους, τα οποία γεννιούνται, ανατρέφονται και εκπαιδεύονται στη χώρα μας, **διαμορφώνοντας, με τον τρόπο αυτό, ελληνική εθνική ταυτότητα**. Κατά συνέπεια, **το ελληνικό έθνος είναι κοινότητα καταγωγής** υπό την έννοια του άρθρου 1, παρ. 1 ΚΕΙ που θεμελιώνει το ονομαζόμενο δίκαιο του αίματος ως τεχνική κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας. **Είναι όμως και έθνος επιλογής και συνείδησης**. Σφυρηλατεί τους δεσμούς αλληλεγγύης των μελών του πάνω στο κριτήριο της **κοινής βούλησης του ανήκειν σε αυτό**, ανεξαρτήτως της καταγωγής των ανθρώπων. **Έτσι, συγκροτείται ο ελληνικός***

λαός που επεξεργάζεται την ενότητά του κοιτώντας στο μέλλον με δεδομένη και καθοριστική την ιστορία και την πολιτιστική του κληρονομιά”.

Με το κείμενο αυτό, ο νομοθέτης αποδέχεται ολοκληρωτικά την λαθεμένη εκτίμηση της πλειοψηφίας του Συμβουλίου της Επικρατείας (έτσι όπως εκφράστηκε στην με αριθμό 460/2013 απόφαση της Ολομέλειάς του) ότι: **α. η ελληνική πολιτική κοινότητα ισοδυναμεί με το ελληνικό έθνος** και κατά συνέπεια **β. το δικαίωμα της ιθαγένειας αντιστοιχεί στη διαμόρφωση ελληνικής εθνικής ταυτότητας**. Βέβαια, στο ελληνικό έθνος και την ελληνική ταυτότητα μπορούν να “ανήκουν” και τα παιδιά των μεταναστών ανεξαρτήτως της μη ελληνικής καταγωγής τους (της μη λήψης δηλαδή της ιθαγένειας μέσω του “δικαίου του αίματος”). Αυτό όμως δεν αλλάζει ότι η ταύτιση της ιθαγένειας με την “εθνικότητα” είναι η ιδεολογική και νομική βάση πάνω στην οποία η πλειοψηφία του ΣτΕ οικοδόμησε το σκεπτικό της αντισυνταγματικότητας του ν. 3838/2010: ελλείπει εξατομικευμένων (“ουσιαστικών”) και όχι γενικών (“τυπικών”) κριτηρίων που να αποδεικνύουν τη διαμόρφωση της ελληνικής εθνικής ταυτότητας, η απόδοση της ιθαγένειας – είπε η πλειοψηφία του ΣτΕ – είναι καταχρηστική και ως εκ τούτου αντισυνταγματική.

Χρειάζεται να ξεκαθαρίσουμε ότι δεν υπάρχει τίποτα το “αυτονόητο” σε αυτές τις παραδοχές της Αιτιολογικής Έκθεσης. Σε αντίθεση με την εθνοκεντρική αντίληψη της Δεξιάς για την ιθαγένεια, υπήρχε και υπάρχει η ριζωμένη δημοκρατική αντίληψη ότι ιθαγένεια σημαίνει υπηκοότητα και πολιτικά δικαιώματα, χωρίς την εξαναγκαστική προσπάθεια της “ενσωμάτωσης σε μια εθνική συλλογικότητα”. Ο ελληνικός λαός, δηλαδή η ελληνική πολιτική κοινότητα, δεν είναι ταυτόσημος με το ελληνικό έθνος, αλλά συγκροτείται από πολίτες που μπορούν να έχουν διαφορετική εθνική συνείδηση και παρ’ όλα αυτά διαθέτουν “γνήσιο δεσμό” με το ελληνικό κράτος, συναποτελώντας την ελληνική κοινωνία. Η ιθαγένεια δεν είναι τίποτα άλλο παρά η τυπική αναγνώριση αυτού του νομικού δεσμού ανάμεσα στον πολιτογραφούμενο πολίτη – ανεξαρτήτως εθνικότητας – και το εκάστοτε κράτος.

Στη διατύπωση αυτών των πάγιων δημοκρατικών αρχών, που αποτελούν και θέση της Αριστεράς στο ζήτημα της ιθαγένειας, προέβη η μειοψηφία του Συμβουλίου της Επικρατείας στην με αριθμό 460/2013 η οποία στη σκέψη της ορθά έκρινε:

*“Για την αναγνώριση της ιδιότητας του Έλληνα πολίτη και κατά συνεκδοχή την απονομή της ελληνικής ιθαγένειας, δηλαδή του **νομικού δεσμού συγκεκριμένου προσώπου με το ελληνικό κράτος (και όχι με το ελληνικό έθνος)**, το Σύνταγμα διαλαμβάνει ειδική ρύθμιση... Ούτε από τη διάταξη αυτή ούτε από άλλη συνταγματική διάταξη απορρέει υποχρέ-*

ωση του νομοθέτη να θέτει προϋπόθεση για την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας, **την διαπίστωση γνήσιου δεσμού με το ελληνικό έθνος, δηλαδή την ύπαρξη ήδη διαμορφωθείσας εθνικής συνείδησης** των πολιτογραφούμενων αλλοδαπών. Κατά μείζονα δε λόγο, όταν πρόκειται για απονομή ελληνικής ιθαγένειας σε ανήλικα τέκνα αλλοδαπών, τα οποία αφορούν οι επίμαχες διατάξεις του ν. 3838/2010. Και τούτο διότι, άλλωστε, με την απονομή της ελληνικής ιθαγένειας **ο αλλοδαπός καθίσταται Έλληνας πολίτης, συμπολίτης των λοιπών Ελλήνων πολιτών και όχι ομοεθνής τους, δηλαδή δεν του αναγνωρίζεται και η ελληνική εθνική ταυτότητα**. Είναι σαφής δε κατά το Συνταγμα η διάκριση μεταξύ λαού και έθνους...”.

Δυστυχώς το νέο νομοσχέδιο εγκατέλειψε αυτές τις ορθές κρίσεις και προσχώρησε στην άποψη της πλειοψηφίας του ΣτΕ που συγχέει την ιθαγένεια με την εθνική ταυτότητα. Η υποχώρηση αυτή αφήνει το αποτύπωμά της στις διατάξεις του νομοσχεδίου, όπου δε αυτές υπερβαίνουν τις “κοκκινες γραμμές” της πλειοψηφίας του ΣτΕ προσφέρεται στο κείμενο της αιτιολογικής έκθεσης, δηλαδή στην κυριολεξία στο πιάτο, η αιτιολόγηση μιας νέας κρίσης αντισυνταγματικότητας σε τυχόν μελλοντική αίτηση ακύρωσης. Ας τα δούμε συγκεκριμένα.

Ψήφος στους επί μακρόν διαμένοντες μετανάστες

- a. Καταρχάς, το νομοσχέδιο έχει πλήρως εγκαταλείψει την **ψήφο των μεταναστών στις δημοτικές και περιφερειακές εκλογές** που προέβλεπε ο νόμος Ραγκούση. Προφανώς, η μάχη της επαναφοράς της ψήφου θεωρήθηκε ότι θα υπονόμει το βασικό μέτωπο, που είναι η ιθαγένεια των παιδιών. Ωστόσο, από την “παράλειψη” αυτή προκύπτει εξαρχής η διάθεση “κατευνασμού των θεσμών”, έστω και αν η πλειοψηφία του ΣτΕ καταφανώς παρανόμησε με την κρίση αντισυνταγματικότητας της συγκεκριμένης διάταξης, αφού υφάρπαξε τη νομοθετική εξουσία από τα χέρια της Βουλής (βλ. παρακάτω το κεφάλαιο: Για την κατάργηση της ψήφου των μεταναστών στις δημοτικές εκλογές). Και πάλι, η μειοψηφία του ΣτΕ έχει καταδείξει αυτή την υπέρβαση, τόσο στο θέμα της ιθαγένειας όσο και σε αυτό της ψήφου:

“Και τούτο διότι, άλλως, το Δικαστήριο, μέσω του δικαστικού ελέγχου, ουσιαστικά θα υποκαθιστούσε ανεπιτρέπτως, δηλαδή καθ’ υπέρβαση του συνταγματικού του ρόλου, τη Βουλή στην άσκηση του νομοθετικού

της έργου, αφού θα ήλεγχε, παρεμβαίνοντας με τον τρόπο αυτό στο πεδίο των πολιτικών αντιπαραθέσεων, τη σκοπιμότητα των σχετικών νομοθετικών επιλογών, στις οποίες μάλιστα ο κοινός νομοθέτης προβαίνει, κατά το Σύνταγμα, βάσει θεωρήσεων κατ' εξοχήν πολιτικού χαρακτήρα και ειδικώς σε ένα θέμα υψηλής πολιτικής, όπως είναι αυτό της απονομής της ελληνικής ιθαγένειας σε αλλοδαπούς το οποίο μάλιστα συνάπτεται και με τις διεθνείς σχέσεις της χώρας...".

Ιθαγένεια λόγω φοίτησης

- β. Η υποχώρηση στην κατεύθυνση μιας “εθνοκεντρικής” ιθαγένειας φαίνεται περισσότερο από παντού στις διατάξεις για τη λήψη ιθαγένειας **λόγω φοίτησης σε ελληνικό σχολείο**. Εδώ ο νομοθέτης υιοθέτησε την εξωφρενική λογική της αβερωφικής Δεξιάς ότι μόνον οι “άριστοι” αλλοδαποί μαθητές έχουν δικαίωμα στην ιθαγένεια, προφανώς γιατί μέσω της επιτυχούς φοίτησης έχουν “αφομοιώσει” την εθνική συνείδηση που πρέπει να σφυρηλατεί το ελληνικό σχολείο. Έτσι, ενώ στον νόμο Ραγκούση η επιτυχής φοίτηση σε έξι τάξεις (οποιοσδήποτε) του ελληνικού σχολείου προσέφερε τη δυνατότητα αίτησης ιθαγένειας αλλοδαπού τέκνου νόμιμων γονέων, στο νέο νομοσχέδιο η επιτυχής φοίτηση νομίμως και μονίμως διαμένοντος αλλοδαπού πρέπει να είναι είτε εννεατής, είτε εξαετής όσον αφορά τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είτε να συνοδεύεται από τίτλο ΑΕΙ-ΤΕΙ και απολυτήριο Λυκείου.

Τα προβλήματα της διάταξης αυτής είναι προφανή:

- i. Ξεδιαλέγει τα παιδιά ανάλογα με την επίδοσή τους στο σχολείο, κρατώντας για την ελληνική “εθνική κοινότητα” τους επιτυχόντες και πετώντας τους αποτυχόντες στο καθεστώς του αλλοδαπού που θα αιτηθεί πολιτογράφηση. Ο πραγματικός δηλαδή βιοτικός δεσμός που ανέπτυξε ένα παιδί με την ελληνική κοινωνία παρακολουθώντας για χρόνια το σχολείο σβήνεται με ένα σφουγγάρι μόνο και μόνο γιατί το παιδί δεν κατόρθωσε να ολοκληρώσει τη φοίτησή του.
- ii. Ο αριθμός των παιδιών που θα χάσουν κατ' αυτόν τον τρόπο τη δυνατότητα να αιτηθούν την ιθαγένεια λόγω φοίτησης δεν είναι μικρός. Η σχολική διαρροή, η αποτυχία δηλαδή ενός κομματιού του μαθητικού πληθυσμού να ολοκληρώσει τον σχολικό κύκλο, αφορά σύμφωνα με τις στατιστικές πλειο-

ψηφικά τα παιδιά των φτωχών εργατικών οικογενειών, όπως ακριβώς είναι η περίπτωση των οικογενειών των μεταναστών εργατών.

- iii. Με τη διάταξη αυτή θεσμοθετούνται στα πλαίσια της σχολικής κοινότητας δύο κατηγορίες μαθητών: οι έλληνες την καταγωγή μαθητές που είτε είναι επιτυχόντες είτε αποτυχόντες διαθέτουν τα πολιτικά τους δικαιώματα και οι αλλοδαποί μαθητές που η σχολική τους επίδοση κρίνει όχι μόνο την εξέλιξη της εκπαίδευσής τους αλλά και την απόκτηση πολιτικών δικαιωμάτων. Έτσι, μια διάταξη που αποσκοπούσε διακηρυκτικά στην κατάργηση των παιδιών α' και β' κατηγορίας μέσα στο σχολείο και μάλιστα πριν συμπληρώσουν τα 18 τους χρόνια, έρχεται τελικά να επισφραγίσει αυτή τη διαίρεση και να μετατρέψει τη σχολική μονάδα σε πεδίο ενός "ανταγωνισμού" για την ιθαγένεια.
- iv. Οι συνέπειες από τη συγκεκριμένη διάταξη για τους εκπαιδευτικούς θα είναι βαρυσήμαντες. Ο εκπαιδευτικός, και ιδίως μιλάμε εδώ για τον καθηγητή της μέσης εκπαίδευσης και ακολούθως της τριτοβάθμιας, μετατρέπεται σε κρατικό υπάλληλο εντεταλμένο για την απόδοση της ιθαγένειας μέσω της βαθμολόγησης του μαθητή/φοιτητή του. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να βαθμολογήσει, γνωρίζοντας ότι μια τυχόν κακή αξιολόγηση του μαθητή μπορεί να έχει ως συνέπεια την αδυναμία λήψης της ιθαγένειας από πλευράς του. Και αντίστροφα: η ταύτιση της επιτυχούς φοίτησης με τη θεμελίωση δικαιώματος στην ιθαγένεια αφήνει τον μαθητή έρμαιο σε οποιονδήποτε καθηγητή κρίνει ότι αντικείμενο αξιολόγησης δεν είναι μόνο οι γνώσεις του μαθητή, αλλά "ενσωμάτωσή του στην εθνική συλλογικότητα".

Όλα τα παραπάνω προβλήματα γεννιούνται από την ταύτιση της ιθαγένειας με την "εθνική ταυτότητα". Αν αυτό που πρέπει να αποδειχτεί δεν είναι μόνον ο υπαρκτός βιοτικός δεσμός του αλλοδαπού τέκνου με την ελληνική κοινωνία και το κράτος της, αλλά η απόκτηση εθνικής συνείδησης, τότε δεν αρκεί η φοίτηση σε ελληνικό σχολείο για κάποια χρόνια, αλλά η επιτυχής ολοκλήρωση των σπουδών προκειμένου να τεκμαίρεται η επελθούσα "εθνική αφομοίωση". Με την υποχώρηση αυτή, το σχολείο μετατρέπεται σε ιππόδρομο για την κτήση της ιθαγένειας: αντί να στεγανοποιείται η σχολική μονάδα και να θωρακίζονται τα παιδιά ανεξαρτήτως καταγωγής, πλέον το άγχος των πολιτικών δικαιωμάτων για τα παιδιά των μεταναστών και τις οικογένειές τους προστίθεται σ' αυτό της σχολικής επιτυχίας. Μόνος τρόπος να αποτραπεί αυτός ο κίνδυνος είναι η αποσυσχέτιση της θεμελίωσης δικαιώματος ιθαγένειας από την "επιτυχή" ολοκλήρωση των διδακτικών ετών.

Ιθαγένεια λόγω γέννησης

- γ. Το δυσκολότερο σημείο για τον νομοθέτη είναι αυτό της χορήγησης ιθαγένειας **λόγω γέννησης** τέκνου αλλοδαπών στην Ελλάδα. Η σύνθεση ανάμεσα στην διατήρηση αυτού του τρόπου λήψης της ιθαγένειας και στη συμμόρφωση με την απαίτηση της πλειοψηφίας του ΣτΕ για εξατομικευμένα κριτήρια είναι αδύνατη. Αποτέλεσμα αυτού του εξισορροπισμού είναι ο συνδυασμός της γέννησης του τέκνου στην Ελλάδα με την εγγραφή στην Α' Δημοτικού. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η απαιτούμενη μονιμότητα και νομιμότητα του ενός γονέα φτάνει μέχρι και τα 11 χρόνια (5 πριν τη γέννηση και 6 μέχρι την εγγραφή στο Δημοτικό), ενώ η νομιμότητα του άλλου γονέα πρέπει να αποδεικνύεται κατά την υποβολή της αίτησης. Στον νόμο Ραγκούση, η γέννηση τέκνου από νόμιμους – για μια πενταετία – γονείς αρκούσε για τη θεμελίωση του δικαιώματος της ιθαγένειας.

Οι αδυναμίες αυτής της διάταξης βρίσκονται σε δύο σημεία:

Αφενός, η απαίτηση νομιμότητας και των δύο γονέων σημαίνει ότι η διάταξη καλύπτει μόνον τα παιδιά των παλιών μεταναστών που έχουν νομιμοποιηθεί και που διατηρούν τη νομιμότητά τους. Από τη στιγμή που η τελευταία διαδικασία νομιμοποίησης έλαβε χώρα το 2005, τα παιδιά που γεννήθηκαν μετά τον χρόνο αυτό από γονείς χωρίς νόμιμα χαρτιά δεν καλύπτονται από την διάταξη. **Δημιουργείται δηλαδή μια νέα γενιά παιδιών που δεν θα μπορούν να αιτηθούν την ιθαγένεια, έστω και αν γεννήθηκαν στην Ελλάδα.** Η κατάσταση αυτή δεν θεραπεύεται από την μετέπειτα φοίτηση στο ελληνικό σχολείο, στο οποίο – πολύ σωστά – εγγράφονται και τα παιδιά που δεν διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα. Κι αυτό γιατί, **και στην διάταξη για χορήγηση ιθαγένεια λόγω φοίτησης, απαιτείται το τέκνο να είναι νόμιμο.** Έτσι, και πάλι, το πραγματικό γεγονός του βιοτικού δεσμού του τέκνου με την ελληνική κοινωνία που προκύπτει αντικειμενικά από την φοίτησή του σε ελληνικό σχολείο δεν θεμελιώνει την απαίτηση στο δικαίωμα της ιθαγένειας για τον απολύτως αδιάφορο λόγο της έλλειψης νομιμότητας των γονέων!

Αφετέρου, η διάταξη για λήψη της ιθαγένειας με τον συνδυασμό “γέννηση + νομιμότητα γονέων + εγγραφή στην Α' Δημοτικού” δεν αποτελεί εξατομικευμένο κριτήριο κτήσης της εθνικής ταυτότητας, όπως απαιτεί η πλειοψηφία του ΣτΕ. Έτσι, και σε συνδυασμό με το κείμενο της Αιτιολογικής Έκθεσης και τη συμμόρφωση προς την απόφαση του ΣτΕ σε όλες τις υπόλοιπες διατάξεις, η συγκεκριμένη διάταξη στέκει μόνη και αντιφατική προς το υπόλοιπο νομοθέτημα. Και αν και ο νομοθέτης έχει κατ' ουσίαν κλαδέψει την ιθαγένεια λόγω γέννησης, συγχωνεύοντάς την με την

φοίτηση, έχει προετοιμάσει το έδαφος για την κρίση της συγκεκριμένης διάταξης ως αντισυνταγματικής σε μελλοντική αίτηση ακύρωσης, που μόνον τυχαία δεν πρόκειται να υποβληθεί, όπως το δείχνει η σχετική εμπειρία το ν. 3838/2010.

Έχοντας πει αυτά, είναι σωστή η πρόθεση του νομοθέτη να δίνεται η ιθαγένεια πριν τα 18 χρόνια, γιατί με τον τρόπο αυτό προστατεύεται το τέκνο με ασπίδα τα πλήρη πολιτικά δικαιώματα πριν ενηλικιωθεί. Η προσπάθεια της Νέας Δημοκρατίας να θέσει τα 18 έτη ως χρονικό όριο για την απόδοση της ιθαγένειας είναι κομμάτι της προσπάθειας να συσχετιστεί αυτή με την απόκτηση “εθνικής συνείδησης”. Είναι προβληματικό ότι το νομοσχέδιο υποχωρεί απέναντι σ’ αυτή την πίεση θέτοντας πλέον τον χρόνο λήψης της ιθαγένειας αναγκαστικά μετά τα 6 έτη, αφήνοντας το τέκνο απροστάτευτο για το ενδιάμεσο χρονικό διάστημα. Οι αντιρρήσεις του Κομμουνιστικού Κόμματος για τον αναγκαστικό χαρακτήρα λήψης της ιθαγένειας πριν τα 18 έτη, χωρίς δηλαδή τη συναίνεση του τέκνου, αντιμετωπίζονται με την διάταξη που δίνει τη δυνατότητα στο τέκνο, με την ενηλικίωσή του, να υποβάλλει αίτηση αποβολής της ληφθείσας ιθαγένειας.

Ιθαγένεια για όλα τα παιδιά χωρίς αποκλεισμούς!

Η επανεκκίνηση της νομοθετικής διαδικασίας για την ιθαγένεια των παιδιών των μεταναστών που γεννιούνται και πηγαίνουν σχολείο στην Ελλάδα είναι αποτέλεσμα μιας πλατιάς πλειοψηφίας που έχει πλέον ταχτεί υπέρ των πολιτικών δικαιωμάτων αυτών των παιδιών, παρά την υστερική ρατσιστική εκστρατεία της Δεξιάς και της Ακροδεξιάς. Ωστόσο, το νομοσχέδιο που κατέθεσε η κυβέρνηση υποχωρεί απέναντι στις πιέσεις και επιχειρεί να κατευνάσει τους “θεσμούς”, που στην περίπτωση μας δεν είναι η Τρόικα αλλά το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Αποτέλεσμα αυτής της υποχώρησης θα είναι να αποκλειστούν από το δικαίωμα στην ιθαγένεια χιλιάδες παιδιά: **αφενός τα παιδιά που οι γονείς τους δεν είναι νόμιμοι**, δηλαδή η πλειοψηφία των παιδιών που φοιτούν σήμερα στα Δημοτικά σχολεία, αφού από το 2005 και μετά διαδικασία νομιμοποίησης δεν υπάρχει, **αφετέρου τα παιδιά που θα εγκαταλείψουν το σχολείο χωρίς να ολοκληρώσουν εννεαετή φοίτηση ή να πάρουν απολυτήριο Λυκείου ή δίπλωμα ΑΕΙ-ΤΕΙ**. Τα παιδιά αυτά θα χρειαστεί να αιτηθούν την πολιτογράφηση (αν το επιθυμούν) μετά την ενηλικίωσή τους με την ίδια διαδικασία που ισχύει για κάθε αλλοδαπό μετανάστη, χωρίς να συνυπολογίζεται καθόλου ο πραγματικός δεσμός που έχουν οικοδομήσει με την ελληνική κοινωνία.

Είναι λάθος το επιχείρημα ότι αν η κυβέρνηση αποδεχτεί αυτές τις τροποποιήσεις και νομοθετήσει το δικαίωμα στην ιθαγένεια για όλα τα παιδιά χωρίς αποκλεισμούς, τότε το Συμβούλιο της Επικρατείας θα βγάλει τον νόμο αντισυνταγματικό. Η υποχώρηση στις απαιτήσεις του βαθέος κράτους ανοίγει την όρεξη της πλειοψηφίας του ΣτΕ να επιβάλει την αντιδραστική της τοποθέτηση, όπως καταγράφηκε στην 460/2013, στο σύνολό της. Πρόκειται δε για μια πρόβα τζενεράλε αναγνώρισης της παράνομης πρακτικής της πλειοψηφίας του ΣτΕ να υφαρπάζει τη νομοθετική εξουσία από τα χέρια της Βουλής. Κάθε ριζοσπαστική αλλαγή, δηλαδή, σαν κι αυτές που χρειάζονται για να πραγματοποιηθούν τα αιτήματα του εργατικού κινήματος απέναντι στα Μνημόνια, θα τεθεί υπό την αίρεση της συμφωνίας μιας ανεξέλεγκτης και μη δημοκρατικά νομιμοποιημένης εξουσίας, της δικαστικής ιεραρχίας.

Γ' αυτο και το διακύβευμα αυτού του νομοσχεδίου ξεπερνάει τα πολιτικά δικαιώματα των 200.000 παιδιών που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην Ελλάδα και αφορά τα δημοκρατικά δικαιώματα και τις ελευθερίες όλων μας. Η μάχη για να μην αποκλειστεί κανένα παιδί από το δικαίωμα στην ιθαγένεια μας αφορά όλες και όλους!

Ιθαγένεια για όλα τα παιδιά

(Δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Σοσιαλισμός Από τα Κάτω, τεύχος 97, Μάρτιος -Απρίλιος 2013, <http://socialismfrombelow.gr/article.php?id=210>)

Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) που έκρινε αντισυνταγματικό τον νόμο Ραγκούση για την ιθαγένεια άνοιξε και επίσημα τον νέο γύρο της μάχης για τα πολιτικά δικαιώματα των περίπου 200.000 παιδιών δεύτερης γενιάς που γεννήθηκαν και μεγαλώνουν στην Ελλάδα από μετανάστες γονείς.

Φυσικά, η έκδοση της απόφασης δεν ήταν τυχαία, ούτε στο χρόνο της ούτε στο περιεχόμενό της. Για την ακρίβεια, η μεθόδευση της αλλαγής του νόμου 3838/2010 γελοιοποίησε πλήρως την περίφημη «ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης», για την οποία τόσο παινεύονται οι συνταγματολόγοι της αστικής δημοκρατίας. Η απόφαση, χωρίς να έχει εκδοθεί, «διέρρευσε» – άγνωστο πώς – από κυβερνητικούς κύκλους, στάθηκε δε αφορμή για την έκδοση μιας καταφανώς παράνομης εγκυκλίου του αναπληρωτή υπουργού Εσωτερικών Χαράλαμπου Αθανασίου (πρώην δικαστή!), με την οποία πάγωσε η εφαρμογή του ψηφισμένου νόμου για τη χορήγηση ιθαγένειας. Το περιεχόμενο της απόφασης είναι σχεδόν αντίγραφο της ομιλίας που έδωσε ο Σαμαράς στη Βουλή το 2010 όταν ψηφιζόταν ο νόμος, με την οποία προανήγγελλε την κατάργησή του μόλις η ΝΔ θα ερχόταν στην εξουσία.

Το Δικαστήριο έκρινε κατά πλειοψηφία (24 έναντι 13) αντισυνταγματικές τις ρυθμίσεις του νόμου, σύμφωνα με τις οποίες την ελληνική ιθαγένεια μπορούν να πάρουν: α) παιδιά που γεννιούνται στην Ελλάδα από γονείς που ζουν (και οι δύο) νόμιμα επί πέντε χρόνια στη χώρα, και β) παιδιά που, αν και δεν γεννήθηκαν στην Ελλάδα, έχουν παρακολουθήσει το δημόσιο σχολείο επί έξι χρόνια και οι δύο γονείς τους είναι νόμιμοι. Η ορολογία που χρησιμοποίησε η πλειοψηφία του Δικαστηρίου για την αιτιολόγηση της απόφασης (ότι «τα έθνη δεν είναι οργανισμοί ασπόνδυλοι ούτε δημιουργήματα εφήμερα») αλλά και η επιχειρηματολογία ότι οι νόμιμοι μετανάστες είναι στην πραγματικότητα λαθραίοι καθότι “νομιμοποιήθηκαν εκ των υστέρων” είναι μια ακόμα απόδειξη του θεσμοθετημένου ρατσισμού του ελληνικού κράτους.

Με αυτό σαν δεδομένο, δεν είναι τυχαίο ότι η απόφαση κρίνει αντισυνταγματική ακόμα και την ψήφο των (περίπου 10.000) μεταναστών στις δημοτικές εκλογές του Οκτώβρη του 2010, έστω κι αν η σχετική δυνατότητα έχει παραχωρηθεί στον νομοθέτη από τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001! Η απόφαση του ΣτΕ είναι συνολικά ένα αντιδραστικό και ρατσιστικό πισωγύρισμα, χαλκευμένη από το βαθύ κράτος και τους μηχανισμούς του. Για να την κατανοήσουμε ωστόσο καλύτερα, είναι χρήσιμη μια σύντομη αναδρομή στο απώτερο και πρόσφατο παρελθόν της ρύθμισης της ιθαγένειας στην πορεία του ελληνικού κράτους.

Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι σήμερα

Ιθαγένεια σημαίνει υπηκοότητα: έστω κι αν δεν χρησιμοποιούμε πλέον την δεύτερη αυτή λέξη, γιατί παραπέμπει στον βασιλιά και τους υπηκόους του, το νόημα της ιθαγένειας είναι ο νομικός δεσμός ενός ανθρώπου με ένα κράτος, η απόδοση σ' αυτόν της ιδιότητας του πολίτη, με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που αυτό συνεπάγεται. Είναι δείγμα της ανεπάρκειας των αστικών επαναστάσεων και των κρατών τους το γεγονός ότι τα οικουμενικά δικαιώματα που διακήρυξαν δεν μπορούν να τύχουν εφαρμογής αν κάποιος δεν είναι «ιθαγενής», συνδεδεμένος δηλαδή με μια έννομη τάξη. Ωστόσο, τα κριτήρια για την απόκτηση της ιθαγένειας δεν ήταν ποτέ σταθερά, ούτε διεθνώς ούτε και στην Ελλάδα που μας ενδιαφέρει εδώ.

Το τι καθιστά κάποιον Έλληνα πολίτη ήταν ένα ερώτημα που απασχόλησε το ελληνικό κράτος από την πρώτη στιγμή της ίδρυσής του, στις συντακτικές εθνοσυνελεύσεις της επανάστασης του 1821 και ούτω καθεξής. Σήμερα, οι οπαδοί του «δικαίου του αίματος» θεωρούν την απάντηση αυτονόητη: ιθαγενείς είναι μόνο οι Έλληνες το γένος, όσοι δηλαδή γεννιούνται από Έλληνα πατέρα ή Ελληνίδα μητέρα (η πρόβλεψη για τη μητέρα ίσχυσε μόνον από το 1984. Όσο για τους φασίστες δεν αρκεί να είναι Έλληνας μόνο ο ένας γονιός, γιατί τότε το αίμα «μολύνεται»). Η φασαρία που ξεσήκωσαν οι 85 βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας που μαζί με τον αρχηγό ΓΕΕΘΑ και ολόκληρη την δεξιά πολυκατοικία ζήτηνε να γίνουν δεκτοί στον ελληνικό στρατό μονάχα «οι Έλληνες το γένος» (να αποκλείονται δηλαδή ακόμα και όσοι έχουν πάρει την ιθαγένεια με πολιτογράφηση) είναι ενδεικτική μιας αντίληψης που ταυτίζει την ιθαγένεια με τον «εθνικισμό του αίματος».

Η ιστορία ωστόσο της ιθαγένειας είναι πολύ πιο σύνθετη από αυτή την εθνικιστική ανοησία. Στο ξεκίνημα του ελληνικού κράτους, η καταγωγή από Έλληνες γονείς δεν σήμαινε τίποτα, αφού «Έλληνες» τυπικά δεν υπήρχαν. Τα κριτήρια των

πρώτων Συνταγμάτων για να είναι κανείς Έλληνας πολίτης ήταν να είναι χριστιανός και «αυτόχθων» (γεννημένος δηλαδή «εδώ»). Τα δύο κριτήρια που μας είναι πιο οικεία για την ιθαγένεια σήμερα, η γλώσσα και η ελληνική καταγωγή, θεωρήθηκαν πολύ περιοριστικά για τις ανάγκες του αγώνα και γι' αυτό αρχικά παραμερίστηκαν. Ταυτόχρονα η ιθαγένεια δινόταν αρκετά εύκολα ως επιβράβευση σε αλλοδαπούς (κατά βάση Χριστιανούς), που πήραν μέρος στον αγώνα για τη νίκη της Επανάστασης.

Τις επόμενες δεκαετίες, το ελληνικό κράτος επέδειξε έναν αξιοζήλευτο ρεαλισμό στην απόδοση των δικαιωμάτων του πολίτη, ανάλογα με τις συγκεκριμένες ανάγκες του. Ο Τρικούπης είχε κωδικοποιήσει τα κράτη σε τρεις κατηγορίες: σ' αυτά που έχουν «χρειάν εισαγωγής έξωθεν κατοίκων», σ' αυτά που έχουν «χρειάν εξαγωγής κατοίκων» και σ' αυτά που δεν έχουν «χρειάν ούτε εισαγωγής ούτε εξαγωγής κατοίκων». Για όλο το χρονικό διάστημα που το ελληνικό κράτος ήταν μικρό, με αναιμικό πληθυσμό και με την πλειοψηφία των ομογενών να ζει έξω από τα σύνορά του, η ιθαγένεια παραχωρούταν σχετικά γενναιόδωρα. Αυτός ήταν ο τρόπος για να βάλει πόδι το ελληνικό κράτος στα εδάφη που εποφθαλιούσε (παραβλέποντας «λεπτομέρειες» όπως η ομιλία της ελληνικής γλώσσας, η ελληνική συνείδηση, κλπ), και στη συνέχεια να «ελληνοποιήσει» τους πληθυσμούς που ζούσαν σ' αυτά, είτε το επιθυμούσαν είτε όχι. Η «ελληνική καταγωγή», το «όμαιμον», το «ομόγλωσσον» και όλα όσα οι εθνικιστές σήμερα θεωρούν ότι είναι προαιώνια χαρακτηριστικά που το παιδί ενός μετανάστη δεν μπορεί ποτέ να αποκτήσει, είναι στην πραγματικότητα ιστορικά κατασκευασμένα, τις περισσότερες φορές με φωτιά και με τσεκούρι.

Όταν όμως η διαδικασία της «εθνικής ολοκλήρωσης» έλαβε τέλος και ο βασικός κορμός της ελληνικής κοινωνίας ομοιογενοποιήθηκε εθνικά (εδώ η Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 είναι το καλύτερο, αν και απλουστευτικό, χρονικό σύνορο), τότε το ελληνικό κράτος κινήθηκε προς μια αυστηρότερη ερμηνεία του «τι είναι Έλληνας πολίτης». Σταθμό σ' αυτή την πορεία αυστηροποίησης των κριτηρίων αποτέλεσε αναμφίβολα η δεκαετία του '40 και ιδίως η εμπειρία του Εμφυλίου. Μπορεί για τον νέο κόσμο που δίνει σήμερα τη μάχη αυτή, η ιθαγένεια να αφορά τα παιδιά των μεταναστών, αλλά είναι σημαντικό να έχουμε στο μυαλό μας ότι η συζήτηση για την ιθαγένεια στην Ελλάδα τα τελευταία εξήντα χρόνια πολωνόταν κατά βάση πάνω στο ζήτημα των σλαβόφωνων της Μακεδονίας και των εθνικά Μακεδόνων, που συμμετείχαν στην Αντίσταση και στη συνέχεια στον Δημοκρατικό Στρατό μαζί με το ΚΚΕ.

Ο κόσμος αυτός ζούσε αιώνες στις πατρογονικές του εστίες (δεν είναι τυχαίο ότι η «ουδέτερη» ονομασία που του αποδόθηκε είναι «ντόπιοι», σε αντίθεση με τους

Μικρασιάτες πρόσφυγες που ήρθαν μετά το 1922 στη Μακεδονία). Ήταν πληθυσμός χριστιανικός και «αυτόχθων». Το «έγκλημά» του ήταν ότι ήθελε να μιλάει τη γλώσσα του και να διατηρήσει τα έθιμά του, στρεφόμενος μάλιστα τη δεκαετία του '40 στους κομμουνιστές. Όταν το 1949 ο ΔΣΕ ηττήθηκε, χιλιάδες Μακεδόνες ξεσπιτώθηκαν και κατέφυγαν κυνηγημένοι στις γειτονικές χώρες. Το κράτος της μετεμφυλιακής Δεξιάς τούς αφαίρεσε την ιθαγένεια, την περιουσία, ακόμα και αυτό το δικαίωμα να επισκέπτονται την πατρίδα τους. Ακόμα κι όταν το ΠΑΣΟΚ του Ανδρέα Παπανδρέου ήρθε στην εξουσία το 1981, το δικαίωμα της επιστροφής δόθηκε μονάχα στους «Έλληνες το γένος».

Το μένος με το οποίο η Δεξιά του Σαμαρά μαζί με ολόκληρη την ακροδεξιά και τους φασίστες περιφρουρούν το «δίκαιο του αίματος» δεν μπορεί να γίνει κατανοητό χωρίς την ιστορική αυτή αναδρομή: την εμπειρία ενός αλλογενούς πληθυσμού που ριζοσπαστικοποιήθηκε πολιτικά και απείλησε την εξουσία της ελληνικής κυρίαρχης τάξης. Στα παιδιά των μεταναστών που γεννιούνται και μεγαλώνουν στην Ελλάδα, οι Σαμαράδες και οι Μιχαλολιάκοι δεν βλέπουν τίποτα λιγότερο.

Η αποτυχία του νόμου Ραγκούση

Η συζήτηση για την αλλαγή του κώδικα ιθαγένειας άνοιξε τα τελευταία χρόνια, αλλά για πρώτη φορά από εντελώς διαφορετική αφετηρία. Στο κέντρο της προσοχής βρέθηκαν τώρα τα δεκάδες χιλιάδες παιδιά των μεταναστών που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην Ελλάδα από τη δεκαετία του '90.

Η εμπειρία των μεταναστευτικών πληθυσμών δείχνει ότι το ζήτημα της ιθαγένειας σπάνια ανοίγει από τους μετανάστες πρώτης γενιάς, που κατά βάση θεωρούν ότι η μετανάστευσή τους είναι προσωρινή και κάποια στιγμή θα επιστρέψουν στην πατρίδα (αυτή είναι εξάλλου και η εμπειρία των Ελλήνων μεταναστών στη Γερμανία). Όταν ωστόσο μια δεύτερη γενιά γεννιέται και ανατρέφεται στη χώρα υποδοχής, τότε ανοίγει για τα καλά το ζήτημα της αντιμετώπισης αυτής της νέας γενιάς όχι απλώς ως εργατικών χεριών, αλλά ως ισότιμων πολιτών. Χωρίς την ιθαγένεια, ένα παιδί δεύτερης γενιάς που ενηλικιώνεται στην Ελλάδα μετατρέπεται αυτόματα σε μετανάστη: για να αποφύγει την απέλαση, θα πρέπει να βρει δουλειά, να κολλήσει ένσημα και να αιτηθεί ετήσια άδεια παραμονής. Αν δε το επιθυμεί, θα πρέπει να επιδιώξει την πολιτογράφηση του, τη λήψη δηλαδή της ιθαγένειας σαν να ήταν ένας οποιοσδήποτε ενήλικας μετανάστης, χωρίς να του αναγνωρίζεται το γεγονός της γέννησης ή της ανατροφής του στην χώρα από πολύ νεαρή ηλικία.

Ο νόμος Ραγκούση παρουσιάστηκε ως μια ριζοσπαστική μεταρρύθμιση που θα έλυσε το πρόβλημα αυτό, θεσπίζοντας εκτός από το «δίκαιο του αίματος» το «δίκαιο του εδάφους»: την αντικειμενική δηλαδή αναγνώριση ότι η γέννηση και η ανατροφή ενός νέου παιδιού στη χώρα θεμελιώνει το δικαίωμά του στην ιθαγένεια. Ήταν μια προεκλογική υπόσχεση της κυβέρνησης Παπανδρέου, που μάλιστα προβλήθηκε κατά κόρον ως απόδειξη της προοδευτικότητας του «νέου ΠΑΣΟΚ» και καθόλου δεν εμπόδισε – τουναντίον βοήθησε – τον εκλογικό θρίαμβο στις εκλογές του Οκτώβρη του 2009. Ο νέος νόμος τελικά ψηφίστηκε τον Μάρτη του 2010. Έκανε πράξη τη θεσμοθέτηση του «δικαίου του εδάφους». Αλλά οι προϋποθέσεις που έθεσε και η πολιτική πορεία του ΠΑΣΟΚ τους επόμενους μήνες ακύρωσαν το οποιοδήποτε θετικό βήμα. Κάνοντας μια αποτίμηση, μπορούμε σήμερα να πούμε ότι ο νόμος Ραγκούση απέτυχε να λύσει το πρόβλημα της ιθαγένειας των παιδιών δεύτερης γενιάς.

Κατά πρώτον, αυτό συνέβη λόγω των πολλαπλών προϋποθέσεων, ουσιαστικά εμποδίων, που έθεσε ο νόμος στους δικαιούχους της ιθαγένειας. Το σημαντικότερο εμπόδιο ήταν η απαιτούμενη νομιμότητα και των δύο γονέων, που μάλιστα στην περίπτωση της γεννήσεως πρέπει να είναι πενταετούς διάρκειας. Πολλοί νόμιμοι μετανάστες έχουν εκπέσει της νομιμότητας λόγω της αδυναμίας τους να συγκεντρώσουν τα απαραίτητα ένσημα, εξαιτίας της ραγδαίας αύξησης της ανεργίας (οι υπολογισμοί έκαναν τότε λόγο για 130.000 ανθρώπους). Αλλά και για όσους έχουν τα απαραίτητα ένσημα, η γραφειοκρατία στην έκδοση της άδειας παραμονής ακύρωνε στην πράξη τον νόμο. Οι περισσότερες άδειες εκδίδονται ληγμένες (μόνο και μόνο για να δοθεί το δικαίωμα υποβολής του νέου αιτήματος). Έτσι η προϋπόθεση του νόμου που για την υποβολή της αίτησης απαιτούσε νόμιμη άδεια παραμονής σε ισχύ σήμανε τη στέρηση του δικαιώματος ιθαγένειας για δεκάδες χιλιάδες παιδιά.

Οι υποχωρήσεις του ΠΑΣΟΚ από τις αρχικά πιο τολμηρές υποσχέσεις του είχαν να κάνουν με την προσπάθεια να αποσπαστεί η συναίνεση της Νέας Δημοκρατίας και του ΛΑΟΣ στην ψήφιση του διαφαινόμενου τότε πρώτου Μνημονίου. Η συνθηκολόγηση αυτή με το μαύρο μέτωπο των ρατσιστών που αντιδρούσαν στο νομοσχέδιο μετατράπηκε στη συνέχεια σε άνευ όρων παράδοση. Το ΠΑΣΟΚ δεν υλοποίησε ποτέ την υπόσχεση για νέο γύρο νομιμοποίησης, ούτε καν αυτών που ήταν στο παρελθόν νόμιμοι, ενώ από τα μέσα του 2010 ξεκίνησε τη μεγάλη ρατσιστική εκστρατεία με τους φράχτες, τα στρατόπεδα, την “υγειονομική βόμβα” και ούτω καθεξής. Ο νόμος θάβεται στα αζήτητα και από το 2011 που εκδίδεται η πρώτη απόφαση του Δ' Τμήματος του ΣτΕ περί αντισυνταγματικότητας, οι κρατικές υπηρεσίες αρχίζουν να

σαμποτάρουν στην πράξη την εφαρμογή του (αποθαρρύνοντας την κατάθεση αιτήσεων, σε κάποιες περιπτώσεις ακόμα και αρνούμενες να τις παραλάβουν, κλπ). Το αποτέλεσμα είναι μέχρι σήμερα μόνον 10.000 παιδιά να έχουν πάρει την ιθαγένεια, με εκκρεμείς ακόμα περίπου 15.000 αιτήσεις που πλέον παραμένουν παγωμένες εν όψει του νέου νόμου.

Μπροστά στη μάχη

Στα κυρίαρχα ΜΜΕ, τις περισσότερες φορές η αντιπαράθεση γύρω από την ιθαγένεια προβάλλεται ως μια διαμάχη ανάμεσα σε δύο εκδοχές του έθνους: μια συντηρητική, φοβική και στενόμυαλη αντίληψη απέναντι σε μια αντίληψη προοδευτική, ανοιχτή και κοσμοπολίτικη. Το γεγονός ότι η αντιπαράθεση αυτή διχάζει την ίδια τη μνημονιακή συγκυβέρνηση, με τη Νέα Δημοκρατία να στέκεται απέναντι στο ΠΑΣΟΚ και τη ΔΗΜΑΡ, μπορεί να μπερδέψει κομμάτια του κινήματος για τη σημασία αυτής της μάχης. Εξάλλου, η ιθαγένεια από μόνη της είναι ένα δικαίωμα που δεν εξασφαλίζει την πραγματική κοινωνική και οικονομική (ούτε καν πλήρως την πολιτική) ισότητα. Η γαλλική ιθαγένεια των παιδιών δεύτερης γενιάς στα προάστια του Παρισιού δεν τους προστάτευσε από τον ρατσισμό του γαλλικού κράτους. Οπότε, ποια η σημασία της;

Η ιθαγένεια μπορεί να είναι ένα κατεξοχήν αστικό πολιτικό δικαίωμα, αλλά η ταξική παράμετρος στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι παραπάνω από εξόφθαλμη. Οι δικαιούχοι της ιθαγένειας δεν είναι άλλοι από τα παιδιά των μεταναστών εργατών – κατά βάση των Αλβανών οικοδόμων – που δούλεψαν εξοντωτικά στην Ελλάδα τα τελευταία 20 χρόνια. Το ερώτημα που ανοίγει είναι αν αυτά τα παιδιά θα έχουν (έστω και τυπικά) τα ίδια πολιτικά δικαιώματα με τους υπόλοιπους κατοίκους της χώρας ή αν θα είναι πολίτες δεύτερης κατηγορίας επειδή οι γονείς τους είναι ξένοι εργάτες. Μπορεί στην Ελλάδα να μην ονομάστηκαν επίσημα έτσι, αλλά η λογική της ελληνικής άρχουσας τάξης είναι να αντιμετωπίσει τους μετανάστες ως “φιλοξενούμενους εργάτες”, ως “γκασταρμπάιτερ”, που αν τελειώσουν τη δουλειά τους θα πρέπει να φύγουν από τη χώρα. Η απόφαση του ΣτΕ και η στέρηση της ιθαγένειας δεν είναι έτσι απλώς εκδήλωση ρατσισμού, αλλά και έκφραση ενός ωμού ταξικού μίσους.

Γι' αυτό και η μάχη για την ιθαγένεια πρέπει πρώτα και κύρια να είναι μια υπόθεση της εργατικής τάξης και των συνδικαλιστικών και πολιτικών της οργανώσεων, ενάντια στη διάσπαση των εργατών και την επίθεση στα δικαιώματα των παιδιών τους. Είναι μια μάχη για την υπεράσπιση του πολυεθνικού χαρακτήρα της εργατικής

τάξης στην Ελλάδα και της διεθνιστικής προοπτικής αυτής της τάξης, που κανένας “ανοιχτόμυαλος” εθνικισμός ή αστικός κοσμοπολιτισμός δεν μπορεί να την υποκαταστήσει. Για να δώσουμε αποτελεσματικά τη μάχη αυτή, χρειαζόμαστε καθαρές απαντήσεις σε κάποια κρίσιμα ζητήματα:

1. Το αίτημά μας πρέπει να είναι ρητό και αταλάντευτο: “Ιθαγένεια για όλα τα παιδιά που γεννιούνται και μεγαλώνουν στην Ελλάδα χωρίς αποκλεισμούς”. Η νομιμότητα των γονέων δεν μπορεί να είναι προϋπόθεση για τη λήψη της ιθαγένειας, η οποία πρέπει να είναι αυτοδίκαιη από το ίδιο το γεγονός της γέννησης ή της φοίτησης στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα. Το αντιρατσιστικό κίνημα δεν έχει να κερδίσει τίποτα αν μετριάσει τα αιτήματά του, αποδεχόμενο για παράδειγμα τη “νομιμότητα” της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας και την ανάγκη “αλλαγών” στην κατεύθυνση που αυτό έθεσε. Ιδιαίτερα πρέπει να αποκρουστούν δύο αλλαγές που εξετάζει η κυβέρνηση Σαμαρά: πρώτον η απόδοση της ιθαγένειας μετά τα 18, που στην ουσία θα αφήνει για σχεδόν δύο δεκαετίες τα παιδιά των μεταναστών με το νομικό καθεστώς του “κατ’ εξαίρεση” νόμιμου μετανάστη, και δεύτερον η οριστική απόδοση της ιθαγένειας στα παιδιά δεύτερης γενιάς με τη διαδικασία της πολιτογράφησης, δηλαδή με επιπλέον εξετάσεις ελληνομάθειας και εθνοκοφροσύνης μετά την ενηλικίωση.
2. Ταυτόχρονα με τη μάχη για την ιθαγένεια, πρέπει να προβάλουμε το αίτημα για το άνοιγμα νέας διαδικασίας νομιμοποίησης των μεταναστών. Το αίτημα αυτό δεν αδυνατίζει τη μάχη για την ιθαγένεια, τουναντίον χτυπάει το πρόβλημα στη ρίζα του. Χαρτιά για όλους σημαίνει άδειες παραμονής γι’ αυτούς που τις έχασαν, νομιμοποίηση για όσους επιθυμούν να ζήσουν και να δουλέψουν στην Ελλάδα, καθώς και ταξιδιωτικά έγγραφα για όσους επιθυμούν να συνεχίσουν το ταξίδι τους, χωρίς να μπλέξουν με τα πανάκριβα και αιματοβαμμένα κυκλώματα εκμετάλλευσης των μεταναστών. Η νομιμοποίηση είναι η μεγαλύτερη ασπίδα απέναντι στο ρατσισμό και τις φασιστικές συμμορίες, απέναντι σε δολοφονίες σαν κι αυτές του Πακιστανού εργάτη Σαχζάτ Λουκμάν στα Πετράλωνα και του Σενεγαλέζου μικροπωλητή Μπαμπακάρ Ντιάε στο Θησείο, εγκλήματα που δεν πρέπει να μείνουν ατιμώρητα.
3. Σχεδόν στα κρυφά, η κυβέρνηση σκοπεύει να καταργήσει την δημοτική ψήφου των μεταναστών που διαμένουν “επί μακρόν” στη χώρα, που καθιέρωνε ο νόμος Ραγκούση. Είναι σκάνδαλο ότι η ίδια κυβέρνηση που στερεί τα πολιτικά δικαιώματα των μεταναστών που ζουν στις πόλεις και τις γειτονιές μας σκοπεύει να δώσει το δικαίωμα ψήφου σε Έλληνες ομογενείς της Διασποράς που δεν

έχουν επισκεφθεί την Ελλάδα για δεκαετίες! Πρόκειται για απόπειρα νοθείας της βούλησης της πλειοψηφίας, που δεν πρέπει να μείνει αναπάντητη. Διεκδικούμε ίσα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα για όλους τους μετανάστες που ζουν και εργάζονται στη χώρα.

Για να κερδίσουμε σ' αυτή την αναμέτρηση, πρέπει να κινητοποιήσουμε τα πλατιά αντιφασιστικά δίκτυα που είδαμε να κινητοποιούνται το προηγούμενο διάστημα σε όλη την Ελλάδα ενάντια στους νεοναζί της Χρυσής Αυγής. Το σημείο αυτό ήταν και θα εξακολουθεί να είναι βασικό στην επιχειρηματολογία και τη δράση της ΚΕΕΡΦΑ: οι αντιφασίστριες και οι αντιφασίστες πρέπει να κερδηθούν σε μια καθαρή αντιρατσιστική τοποθέτηση και δράση. Η καμπάνια της "19 Γενάρη – Αθήνα Πόλη Αντιφασιστική" με τις αντιρατσιστικές αιχμές της, τη συμμετοχή των κοινοτήτων των μεταναστών, τη συνεργασία με καλλιτεχνικές πρωτοβουλίες (όπως είναι η "Γιορτή του Νουριάν") κλπ, είναι πολύτιμη παρακαταθήκη σ' αυτή την προσπάθεια. Είναι μια μάχη που θα δοθεί πρώτα και κύρια στους χώρους της εκπαίδευσης από τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, γι' αυτό και η μέρα δράσης κατά του ρατσισμού στα σχολεία στις 21 Μάρτη είναι ορόσημο. Θα δοθεί ταυτόχρονα και στους δρόμους: τα συλλαλητήρια που καλούν φορείς και κοινότητες μεταναστών μαζί με την ΚΕΕΡΦΑ στις 30 Μάρτη θα φέρουν τη διεκδίκηση της ιθαγένειας μαχητικά στο προσκήνιο.

Κλείνοντας, να σταθούμε στο πόσο κεντρική είναι αυτή η μάχη για τη συνοχή της τρικομματικής συνεργασίας ΝΔ-ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ και την ίδια την επιβίωση της κυβέρνησης Σαμαρά. Αν το κίνημα κατορθώσει να διασπάσει την τρικομματική συνεργασία στην ψηφοφορία για την ιθαγένεια και ο Σαμαράς χρειαστεί τις ψήφους της Χρυσής Αυγής, οι εξελίξεις μπορεί να είναι απρόβλεπτες. Για να φτάσουμε όμως μέχρι εκεί, δεν χρειαζόμαστε στρογγύλεμα των αιχμών του κινήματος σε αναζήτηση "θεσμικών συμμάχων", αλλά ολομέτωπη σύγκρουση στο ιδεολογικό και πολιτικό πεδίο. Για να τελειώνουμε όχι μόνο με το ρατσισμό, αλλά και με την κυβέρνηση των Μνημονίων και το σύστημα που τα γεννάει.

Να δώσουμε τη μάχη της ιθαγένειας

(Δημοσιεύτηκε στις 14/2/2013, στο blog της καμπάνιας “19 Γενάρη – Αθήνα Πόλη Αντιφασιστική”, tinyurl.com/kejzqdx.)

1. Η απόφαση 460/2013 της Ολομέλειας του ΣτΕ για την αντισυνταγματικότητα του νόμου 3838/2010 για την ιθαγένεια είναι άδικη, μισαλλόδοξη και πολιτικά καθοδηγούμενη. Αποτελεί ένα συντηρητικό πισωγύρισμα: μια απόπειρα περιορισμού του «δικαίου του εδάφους» (λήψη της ιθαγένειας λόγω γέννησης και ανατροφής στο έδαφος μιας χώρας) που δειλά θεσμοθέτησε ο νόμος του 2010, και ανομολόγητης επιστροφής στο «δίκαιο του αίματος» (λήψη της ιθαγένειας λόγω καταγωγής). Είναι μια απόφαση μισαλλόδοξη: οι φράσεις που χρησιμοποιούνται από την πλειοψηφία του ΣτΕ για να περιγραφούν τα έθνη-κράτη («... δεν είναι οργανισμοί ασπόνδυλοι και δημιουργήματα εφήμερα...») απηχούν τυπική σε ακροδεξιές φυλλάδες ορολογία περί του κινδύνου μετατροπής του έθνους σε «πολύ-πολιτισμικό χυλό». Η απόφαση του ΣτΕ μας υπενθυμίζει – αν χρειαζόταν σήμερα οποιαδήποτε παραπάνω υπενθύμιση – ότι ο ρατσισμός στην ελληνική κοινωνία δεν γεννιέται σε κάποιο ακροδεξιό «περιθώριο» κάποιας ναζιστικής συμμορίας, αλλά στο ακραίο «κέντρο» του βαθέος κράτους και των μηχανισμών του. Η απόφαση, τέλος, του ΣτΕ είναι γέννημα πολιτικής σκοπιμότητας: χαλκεύτηκε σε απευθείας συνεργασία με την κυβέρνηση Σαμαρά, της οποίας τις πολιτικές στοχεύσεις εξυπηρετεί. Γελοιοποίησε δε κάθε έννοια ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης, με την «διαρροή» της απόφασης από «κυβερνητικούς κύκλους» πριν αυτή εκδοθεί, σε συνδυασμό με τη σκανδαλώδη έκδοση εγκυκλίου του Υπουργείου Εσωτερικών με την οποία καταργήθηκαν (διά του «παγώματος») διατάξεις ψηφισμένου από την Ελληνική Βουλή νόμου.
2. Με την απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ, δεν θεωρούνται επαρκείς για την απόδοση της ιθαγένειας οι προϋποθέσεις του ν.3838/2010 που ήταν: για τα παιδιά της «δεύτερης γενιάς» (γεννημένα στην Ελλάδα) **η νομιμότητα επί πέντε έτη των δύο γονέων τους** – και για τα παιδιά της «μιάμισης γενιάς» (που γεννιούνται στην αλλοδαπή, αλλά μεγαλώνουν στην Ελλάδα) **η νομιμότητα των δύο γονέων**

τους σε συνδυασμό με εξαετή επιτυχή φοίτηση σε δημόσιο σχολείο. Το Σύνταγμα δεν καθιερώνει τα κριτήρια της απόδοσης της ιθαγένειας στις διατάξεις του, παρά παραπέμπει σε σχετικό νόμο που εκδίδει η κυβέρνηση και ψηφίζει η Βουλή, όπως κατά βάση συμβαίνει και διεθνώς. Η απόφαση του ΣτΕ υπερέβη τον συνταγματικό έλεγχο της δικαστικής εξουσίας. Η πλειοψηφία του ΣτΕ δεν δίκασε, αλλά νομοθέτησε. Υποκατέστησε την πολιτική διαδικασία σε ένα ζήτημα που αποτελεί το κατεξοχήν διακύβευμα του δημοκρατικού παιγνιδιού, το ποιοί δηλαδή συγκροτούν την δημοκρατική πολιτεία, με μια δικαστική απόφαση. Στις δημοκρατίες, οι λαοί είναι αυτεξούσιοι: αποφασίζουν οι ίδιοι διά των εκλεγμένων οργάνων τους – όταν δεν το κάνουν επαναστατικώς δικαίω – για τον ορισμό του ίδιου τους του εαυτού πέρα από την κηδεμονία της δικαστικής εξουσίας, ειδικά όταν αυτή δεν περιφρουρεί φιλελεύθερες κατακτήσεις, αλλά τις αντιμάχεται.

3. Η απόφαση της Ολομέλειας έκρινε ακόμα αντισυνταγματική τη συμμετοχή των «επί μακρόν διαμενόντων» αλλοδαπών συνανθρώπων μας – άνω των δέκα ετών – στις δημοτικές (και όχι στις βουλευτικές) εκλογές, που καθιέρωνε ο ν.3838/2010, διάταξη που εφαρμόστηκε στις αυτοδιοικητικές εκλογές του ίδιου χρόνου. Η πλειοψηφία του ΣτΕ βασίζει την αντισυνταγματικότητα της συμμετοχής των αλλοδαπών στις δημοτικές εκλογές στην ύπαρξη ενός λαού (και όχι δύο, ενός για το Κοινοβούλιο και ενός για τους ΟΤΑ), κυρίαρχου και αρμόδιου να εκλέγει ο ίδιος όλα τα αιρετά όργανα άσκησης κρατικής εξουσίας, από τη Βουλή μέχρι τους δήμους. Η μειοψηφία του ΣτΕ απαντά πειστικά όσον αφορά τις δυνατότητες που παρέσχε ο αναθεωρητικός νομοθέτης του 2001 για την πολιτική συμμετοχή αλλοδαπών σε δημοτικές εκλογές. Ωστόσο, η επίκληση του κινδύνου ενός δισυπόστατου λαού από την πλειοψηφία του ΣτΕ είναι υποκριτική. Ο κίνδυνος «δύο λαών» είναι υπαρκτός, αλλά δεν αφορά τις ανησυχίες της πλειοψηφίας. Αφορά την ολοένα πιο εμφανή διαφοροποίηση ανάμεσα στο εκλογικό σώμα των πόλεων και τους υπαρκτούς ανθρώπους που τις κατοικούν, ανάμεσά τους τους χιλιάδες πλέον μόνιμους κατοίκους που είναι μετανάστες. Αυτή τη διαφοροποίηση επιχείρησε να αμβλύνει η ψήφιση της συμμετοχής των “επί μακρόν διαμενόντων” αλλοδαπών (περίπου 10.000 έφτασαν τελικά να ψηφίσουν) στην εκλογή των δημοτικών συμβουλίων. Η απόφαση της πλειοψηφίας του ΣτΕ είναι στην πραγματικότητα συνέχεια μιας παλιάς συνταγματικής παράδοσης της ελληνικής Δεξιάς: αυτής που διαφοροποιεί τον υπαρκτό «λαό» από ένα αχρονικό «έθνος». Στην ελληνική συνταγματική ιστορία του 20ού αιώνα, αυτή η δισυποστασία λαού και έθνους υπήρξε η κορωνίδα όλων των ανελεύθε-

ρων και αντιδημοκρατικών εκτροπών, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα το παρασύνταγμα της περιόδου 1952-1967. Είναι αυτή η παράδοση που νεκρανασταίνεται μέσα από την απόφαση της πλειοψηφίας του ΣτΕ, καμία δε σχέση δεν έχει με την προστασία και την ακεραιότητα της λαϊκής κυριαρχίας.

4. Βασικό επιχείρημα στο σκεπτικό της απόφασης αποτελεί η αμφισβήτηση από το Συμβούλιο της Επικρατείας των νομίμως ψηφισμένων διαδικασιών νομιμοποίησης των μεταναστών και των εννόμων αποτελεσμάτων που αυτές επέφεραν τα τελευταία είκοσι χρόνια. Για τη θεμελίωση αυτού του επιχειρήματος, η πλειοψηφία του ΣτΕ χρησιμοποιεί μάλιστα την αιτιολογική έκθεση του ίδιου του νόμου 3838/2010 που, ακολουθώντας το παράδειγμα όλων ανεξαιρέτως των αιτιολογικών εκθέσεων των νομοθετημάτων νομιμοποίησης, περιγράφει την απόδοση νομιμότητας στους χωρίς χαρτιά μετανάστες ως «αναγκαίο κακό». Η άρνηση αναγνώρισης του πλούτου που συνεπάχθηκε για την ελληνική κοινωνία η εργασία των μεταναστών εργατών και η παραδοχή ενός αντι-μεταναστευτικού «εθνικού αφηγήματος» στην αιτιολογική έκθεση ενός κατ' όνομα φιλελεύθερου νομοθετήματος αποτέλεσαν έτσι την κερκόπορτα μέσα από την οποία μεθοδεύτηκε η αντι-μεταρρύθμιση του κώδικα της ιθαγένειας διά μέσου της απόφασης του ΣτΕ. Έτσι, φτάσαμε στην κατάσταση να επιχειρηματολογεί το ΣτΕ με όρους Χρυσής Αυγής: *«η νόμιμη διαμονή, όπως διαμορφώθηκε με τα νομοθετήματα της περιόδου 1991-2008, αναφέρεται όχι μόνον σε αλλοδαπούς που συγκεντρώνουν τα κριτήρια των πάγιων διατάξεων, δηλαδή τους εισελθόντες νομίμως στη χώρα και εφοδιασμένους με άδεια διαμονής και άδεια εξαρτημένης ή ανεξαρτήτου εργασίας, αλλά και σε όσους εισήλθαν παράνομα στην χώρα και διέμειναν παράνομα επί διάφορα χρονικά διαστήματα, άγνωστα στη Διοίκηση, αποκτήσαντες άδεια διαμονής και εργασίας εκ των υστέρων, βάσει των νομιμοποιήσεων που έλαβαν χώρα κατά διαστήματα και μέχρι την ισχύ του εξεταζόμενου νόμου»*. Για το Συμβούλιο της Επικρατείας, η νομιμοποίηση ενός μετανάστη επιφέρει λιγότερα έννομα αποτελέσματα από τη νομιμοποίηση ενός αυθαίρετου κτίσματος. Πρόκειται για επικίνδυνη κατεύθυνση που ξεπερνά το ζήτημα των διατάξεων του νόμου για την ιθαγένεια και δίνει σήμα πορείας σε ολόκληρο τον κρατικό μηχανισμό για τους μήνες και τα χρόνια που θα έρθουν.
5. Η λήψη της ιθαγένειας δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση ίσα δικαιώματα, πόσο μάλλον κοινωνική ισότητα. Η ιθαγένεια αποτελεί απλώς τον νομικό δεσμό ενός ανθρώπου με ένα κράτος, την μετατροπή του σε πολίτη, το δικαίωμά του δηλαδή να αξιώνει δικαιώματα. Αυτή η αστικού δικαίου φύση της ιθαγένειας, μαζί με το

- γεγονός ότι αυτή βασίζεται πάντοτε σε έναν αποκλεισμό (μία διάκριση κατά αυτών που δεν είναι ιθαγενείς), δεν πρέπει να μας αποπροσανατολίζει ούτε για μια στιγμή από το πραγματικό διακύβευμα στην τρέχουσα συγκυρία. Η συζήτηση για την ιθαγένεια αποτελεί κομμάτι της αντιπαράθεσης για την συνολική κατεύθυνση της ελληνικής κοινωνίας, σε μια περίοδο που οι μνημονιακές πολιτικές της φτώχειας και της εξαθλίωσης ξαναφουσκώνουν τα φαντάσματα της ναζιστικής ακροδεξιάς, του κρατικού αυταρχισμού και της εθνικιστικής περιχαράκωσης. Ακόμα παραπέρα, το υπόβαθρο της συζήτησης για την ιθαγένεια είναι ταξικό. Υποκείμενα του δικαιώματος στην ιθαγένεια με βάση τη νομοθεσία που μας απασχολεί είναι τα παιδιά των μεταναστών εργατών που δούλεψαν και μόχθησαν τα τελευταία είκοσι χρόνια στην Ελλάδα. Η εμμονή της ελληνικής κυρίαρχης τάξης να στερήσει από τα παιδιά αυτά την ιθαγένεια δεν είναι απλώς εθνικιστική και ρατσιστική, αλλά βαθιά ταξική: αποτυπώνει το ταξικό μίσος των εργοδοτών της χώρας υποδοχής οι οποίοι “ζήτησαν χέρια αλλά τους ήρθαν άνθρωποι” (για να χρησιμοποιήσουμε μια φράση οικεία στους Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία). Η στέρηση της ιθαγένειας από τα παιδιά των μεταναστών αποτελεί ακόμα κομμάτι του ευρύτερου πολέμου κατά της νεολαίας, που έχουν εξαπολύσει οι μνημονιακές κυβερνήσεις, με τη διάλυση της εκπαίδευσης, την ανεργία, την καταστολή. Τα 200.000 περίπου παιδιά μεταναστών που μεγαλώνουν στην Ελλάδα είναι υπό διωγμό, όπως και συνολικά η νεολαία στη χώρα μας.
6. Στο δημόσιο διάλογο που ανοίγει ξανά εν όψει της ψήφισης νέου νόμου για την ιθαγένεια, πρωτεύουσα θέση θα πρέπει να έχει όχι μόνο η ιθαγένεια των παιδιών, αλλά η νομιμότητα των γονέων. Η θέση αυτή δεν αποτελεί πλειοδοσία ούτε μαξιμαλισμό. Από τη στιγμή που η κατάθεση της αίτησης για την ιθαγένεια εξαρτάται από τη νομιμότητα των γονέων, η νομοθέτηση του δικαιώματος στην ιθαγένεια κινδυνεύει να καταστεί αδειανό πουκάμισο, αν δεν επιλυθεί το ζήτημα στην ολότητά του. Αυτό εξάλλου ήταν εξαρχής και το σημαντικότερο πρόβλημα του ν.3838/2010. Αξίζει εδώ να υπενθυμίσουμε πολιτικά το γιατί: η κυβέρνηση Παπανδρέου, διά μέσου του τότε Υπουργού Εσωτερικών Ραγκούση, υποχώρησε στις ακροδεξιές απαιτήσεις και ενέταξε στον νόμο την προϋπόθεση νομιμότητας και των δύο γονέων, προκειμένου να κερδίσει τη συναίνεση του ΛΑΟΣ στην επικείμενη ψήφιση του πρώτου Μνημονίου. Οι υποσχέσεις για ρύθμιση των χιλιάδων περιπτώσεων μεταναστών που έχουν εκπέσει της νομιμότητας λόγω μη συγκέντρωσης των αναγκαίων ενσήμων (η τότε εκτίμηση μίλαγε για 130.000 ανθρώπους) έμειναν στον αέρα. Στη σημερινή συζήτηση για την ιθαγένεια,

το θέμα της νομιμότητας των γονέων θα πρέπει να ξανανοίξει: είτε ο νόμος θα άρει την προϋπόθεση νομιμότητας των γονέων για την κατάθεση αίτησης για την ιθαγένεια είτε θα πρέπει να ανοίξει νέα διαδικασία νομιμοποίησης των γονέων. Ειδήλλως, το πρόβλημα της ιθαγένειας των παιδιών των μεταναστών θα διαιωνίζεται.

7. Βασική κατεύθυνση της κυβέρνησης στην προσπάθεια πισωγυρίσματος των διατάξεων για την ιθαγένεια αναδεικνύεται η απόδοσή της (οποιοσδήποτε προϋποθέσεις και αν επιλεγούν) στην ενηλικίωση, δηλ. στα 18 έτη, και όχι από την γέννηση ή από την πλήρωση των σχετικών προϋποθέσεων που τάσσει ο νόμος. Οι υποστηρικτές της αλλαγής αυτής υποστηρίζουν ότι έτσι η λήψη της ιθαγένειας θα είναι το αποτέλεσμα της κοινωνικής ένταξης και όχι ο προάγγελός της. Μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση θα θεσμοθετεί και επίσημα “παιδιά δύο ταχυτήτων” για ένα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα, ουσιαστικά για ολόκληρη την παιδική και εφηβική ηλικία μέχρι την ενηλικίωση. Αν το ίδιο το κράτος αντιμετωπίζει και επίσημα τα παιδιά των μεταναστών που γεννιούνται ή μεγαλώνουν στην Ελλάδα με το καθεστώς νομιμότητας για “εξαιρετικούς λόγους” (όπως προτείνει το Υπουργείο), γίνεται κατανοητός ο κίνδυνος που αντιμετωπίζουν τα παιδιά αυτά να βιώσουν τον ρατσισμό στην πιο κρίσιμη ηλικία, με ανυπολόγιστα αποτελέσματα για την κοινωνική τους ένταξη. Η μετάθεση της ευθύνης στο εκπαιδευτικό σύστημα (η απόφαση υπονοεί ως προϋπόθεση λήψης της ιθαγένειας την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης) θα είναι δυσβάσταχτη τόσο για τους μαθητές (η επιτυχής ολοκλήρωση των σπουδών θα κρίνει την ίδια την ιδιότητα τους ως πολιτών) όσο και για τους καθηγητές (η αξιολόγηση των επιδόσεων του μαθητή θα κρίνει την νομιμότητά του και το μέλλον του στη χώρα). Το επιχείρημα ότι με την λήψη της ιθαγένειας στα 18 δίνεται στον δικαιούχο η δυνατότητα της επιλογής είναι υποκριτικό. Από αυτή την άποψη, το δίκαιο του αίματος δεν παρέχει καμία δυνατότητα επιλογής. Αλλά ούτε ενδιαφέρθηκε ποτέ το ελληνικό κράτος για το δικαίωμα επιλογής των παιδιών των Ελλήνων μεταναστών της διασποράς που αποκτούν αυτόματα από τη γέννησή τους την ιθαγένεια, χωρίς φυσικά να ρωτηθούν. Για όσους, τέλος, γνήσια υποστηρίζουν ότι η λήψη της ιθαγένειας από τη γέννηση αποδίδει “με το ζόρι” στα παιδιά των μεταναστών μια υπηκοότητα που δεν έχουν επιλέξει, υπάρχουν τρόποι να αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες τους με διαδικασία επιλογής ιθαγένειας από τον ενδιαφερόμενο κατά την ενηλικίωση, χωρίς όμως την απουσία της ασπίδας της ελληνικής ιθαγένειας επί μακρόν (18 έτη) στο μεταξύ.

8. Μια από τις πιο επικίνδυνες προτάσεις που συζητάει η παρούσα κυβέρνηση (σύμφωνα με τις διαρροές στον τύπο) είναι η απόδοση της ιθαγένειας στα παιδιά της “μιάμισης γενιάς” μέσα από τη διαδικασία της πολιτογράφησης, δηλαδή με διαδικασία συνέντευξης, απόδειξης της ελληνομάθειας, κλπ. Πρόκειται για εφιαλτικό σενάριο, αφού τα παιδιά που μεγαλώνουν στην Ελλάδα θα εξισώνονται με όσους επιθυμούν να πολιτογραφηθούν, χωρίς να αναγνωρίζεται η εξ αντικειμένου διαφορά των αντίστοιχων περιπτώσεων. Για κάποιον που μεγάλωσε στην Ελλάδα, η διαδικασία της πολιτογράφησης δεν μπορεί παρά να ισοδυναμεί με τεστ εθνοκοφροσύνης, προκειμένου να αποδείξει στο κράτος ότι είναι “ελληνόψυχος”. Η κατ’ εξαίρεσιν απόδοση της ιθαγένειας σε όσα παιδιά της “μιάμισης γενιάς” εισέρχονται στα ΑΕΙ είναι απλώς το τυρί στην φάκα. Η απόδοση της ιθαγένειας δεν μπορεί να εξισώνεται με την είσοδο στο Πανεπιστήμιο: ο πανεπιστημιακός τίτλος δεν μπορεί να καθίσταται προϋπόθεση για την ιδιότητα του πολίτη όσον αφορά τα παιδιά των μεταναστών που μεγαλώνουν στην Ελλάδα, όταν κάτι τέτοιο δεν ισχύει (και ορθά!) για όλα τα υπόλοιπα παιδιά.
9. Τέλος, αν και η απόφαση του ΣτΕ δεν θέτει ζήτημα αναδρομικότητας τής εφαρμογής της, κρίσιμες θα είναι οι ρυθμίσεις των μεταβατικών διατάξεων του νέου νόμου. Οι νοσηροί εγκέφαλοι του ελληνικού Κόμματος του Τσαγιού που κατοικοεδρεύουν στο Μέγαρο Μαξίμου φλερτάρουν με το σενάριο αναδρομικής ακύρωσης όλων των αποφάσεων ιθαγένειας που εκδόθηκαν με βάση τον ν.3838/2010. Αυτονόητο είναι ότι τυχόν τέτοια απόφαση θα τορπίλιζε τις ζωές χιλιάδων ανθρώπων που σχεδίασαν το οικογενειακό, επαγγελματικό και κοινωνικό τους μέλλον βάσει της ληφθείσας ιθαγένειας, χωρίς να υπολογίζουν τις δολοπλοκίες της ελληνικής ακροδεξιάς και του βαθέος κράτους της. Η μάχη για να πάρουν ιθαγένεια όλα τα παιδιά που γεννιούνται και μεγαλώνουν στην Ελλάδα έχει ξεκινήσει. Ας τη δώσουμε με τους μαζικότερους δυνατούς όρους και με την πολιτική και ιδεολογική αξία που της αναλογεί.

Για την κατάργηση της ψήφου των μεταναστών στις δημοτικές εκλογές

(Δημοσιεύτηκε στις 10/2/2014, στο JailGoldenDawn.com, tinyurl.com/q78x2v4)

Αν ψάχνει κάποιος αφορμή για να γελάσει, ειδικά σήμερα μέσα στις συνθήκες της κρίσης και της εξαθλίωσης που φέρνουν οι μνημονιακές πολιτικές, δεν έχει παρά να διαβάσει τις ανακοινώσεις του Υπουργού Εσωτερικών Γιάννη Μιχαλάκη, καθώς και του ΠΑΣΟΚ, ότι η κυβέρνηση οφείλει να νομοθετήσει την κατάργηση του δικαιώματος δημοτικής ψήφου των επί μακρόν διαμενόντων μεταναστών και των ομογενών συμπολιτών μας, προκείμενου να σεβαστεί τη “νομιμότητα”, εξαιτίας της απόφασης 460/2013 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας...

Η καταργηση της συγκεκριμένης πρόβλεψης του ν. 3838/2010 (γνωστού ως “νόμου Ραγκούση”), μαζί με την ακύρωση του δικαιώματος στην ιθαγένεια για τα παιδιά που ζουν και μεγαλώνουν στην Ελλάδα, είναι μια προκλητική αντιδημοκρατική μεθόδευση για την οποία συνεργάστηκε όλο το ακροδεξιό τόξο της πολιτικής ζωής. Η ολοκλήρωση της μεθόδευσης ήταν ζήτημα χρόνου: αυτό που αποτελεί ειρωνεία της ιστορίας είναι ότι το κόμμα που ψήφισε τη συγκεκριμένη νομοθετική μεταρρύθμιση (το ΠΑΣΟΚ) είναι αυτό που θα την καταργήσει, μετατρέπόμενο πλέον και επίσημα σε συνιστώσα του ακροδεξιού τόξου του οποίου προΐσταται η κυβέρνηση Σαμαρά.

Εκτός της θεσμοθέτησης νέου τρόπου κτήσης της ιθαγένειας, ο νόμος 3838/2010 προέβλεπε ακόμα το δικαίωμα του εκλέγειν και (περιορισμένα) του εκλέγεσθαι στις δημοτικές εκλογές για μετανάστες που έχουν το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος, ευθυγραμμίζοντας έτσι το ελληνικό νομικό σύστημα με τη γενικότερη ευρωπαϊκή και διεθνή τάση να απονέμονται πολιτικά δικαιώματα σε νόμιμους μετανάστες καταρχάς στις αυτοδιοικητικές εκλογές. Η πρόβλεψη αυτή ήταν εξαρχής πολύ δειλή, μιας και λίγοι μόνον από τους νόμιμους μετανάστες που διαμένουν για χρόνια στην Ελλάδα διαθέτουν τη συγκεκριμένη κάρτα, εξ ου και ο αριθμός όσων δηλώθηκαν και συμμετείχαν στις δημοτικές εκλογές (παρά τις υστερικές κραυγές της Δεξιάς) ήταν περιορισμένος.

Είναι γνωστό ότι ο συγκεκριμένος νόμος κατέπεσε κάτω από μια συνδυασμένη καμπάνια των κομμάτων της δεξιάς, με τη συνδρομή των κρατικών μηχανισμών. Ο ηγέτης της τότε αντιπολίτευσης Αντώνης Σαμαράς είχε προαναγγείλει την κατάργηση του νόμου μόλις η ΝΔ θα ερχόταν στην κυβέρνηση. Το ΛΑΟΣ του Καρτζαφέρη προανήγγειλε την προσφυγή στο ΣτΕ από “κινήσεις πολιτών”. Το “συμβόλαιο” εκτέλεσε ένας φασίστας δικηγόρος (τώρα επιστημονικός συνεργατής βουλευτή της Χρυσής Αυγής). Η απόφαση 350/2011 του Δ΄ Τμήματος του ΣτΕ προδιέθεσε για τον επερχόμενο χαρακτηρισμό του νόμου ως αντισυνταγματικού, γεγονός που επιβεβαιώθηκε με την υπ΄ αριθμ. 460/2013 απόφαση της Ολομέλειας, που δημοσιεύτηκε στις 04/02/2013.

Στο μεταξύ, η νομιμότητα (για την οποία τώρα δήθεν κόπτονται ΝΔ και ΠΑΣΟΚ) βιάστηκε με τον βαναυσότερο τρόπο: αν και μη-δημοσιευμένη, η φήμη έκδοσης της απόφασης ήταν αρκετή για το πάγωμα της εφαρμογής του νόμου! Με μια εγκύκλιο, που απέστειλε στις 15/11/2012 ο αναπληρωτής υπουργός Εσωτερικών Χαράλαμπος Αθανασίου (δύομισυ μήνες πριν τη δημοσίευση της απόφασης), οι κρατικές υπηρεσίες έπαψαν να εφαρμόζουν ψηφισμένο και εν ισχύ νόμο του ελληνικού κοινοβουλίου. Και τώρα ο Μιχελάκης έρχεται να ολοκληρώσει την κατάργηση του νόμου 3838/2010, πάντα με γνώμονα την τήρηση της “νομιμότητας”...

Ο δικαστικός ακτιβισμός της πλειοψηφίας του ΣτΕ

Το σκεπτικό της πλειοψηφίας του ΣτΕ για την αντισυνταγματικότητα της ψήφου των μεταναστών είναι κατά βάση αυτό: ο “λαός” είναι ενιαίος και αδιαίρετος, οπότε δεν μπορεί να διαφοροποιηθεί ανάλογα με τον χαρακτήρα της εκλογικής διαδικασίας (για το Κοινοβούλιο, τις περιφέρειες, τους δήμους, κλπ). Οπότε, η σύνθεση του λαού προσδιορίζεται αξιωματικά από το σύνολο όσων έχουν την ελληνική ιθαγένεια, οι οποίοι αποτελούν και το εκλογικό σώμα. Κάθε άλλη πρόβλεψη, που διευρύνει τη σύνθεση του εκλογικού σώματος, είναι αντισυνταγματική. Με το σκεπτικό αυτό, η πλειοψηφία του ΣτΕ κρίνει άκυρες τις προβλέψεις για δικαίωμα ψήφου στους ομογενείς και επί μακρόν διαμένοντες μετανάστες στις δημοτικές εκλογές (όχι όμως και για τους πολίτες χωρών της ΕΕ, αφού στην περίπτωση αυτή υπερισχύει η ευρωπαϊκή νομοθεσία...).

Όπως ορθά σημειώνει η μειοψηφία του ΣτΕ, το σκεπτικό της πλειοψηφίας αγνοεί τόσο το γράμμα του συνταγματικού κειμένου όσο και το πνεύμα και τον σκοπό των δύο τελευταίων αναθεωρητικών του συντάγματος κοινοβουλευτικών διαδικασιών.

Όσον αφορά το γράμμα του νόμου, τα πράγματα είναι ξεκάθαρα: στο άρθρο 102 παρ. 2 για την εκλογή αντιπροσώπων στους ΟΤΑ, αναφέρεται ρητά ότι *“οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία, όπως νόμος ορίζει”*, παραπέμποντας έτσι τη σύνθεση του εκλογικού σώματος των ΟΤΑ στον κοινό νομοθέτη και αποφεύγοντας τη στενότερη διατύπωση του άρθρου 51 παρ. 3 για τις εθνικές εκλογές (*“οι βουλευτές εκλέγονται... από τους πολίτες που έχουν εκλογικό δικαίωμα όπως νόμος ορίζει”*).

Εκεί όμως που αποκαλύπτεται η πολιτική διάσταση της απόφασης του ΣτΕ είναι όταν ανατρέξει κανείς στα κοινοβουλευτικά πρακτικά των δύο τελευταίων συνταγματικών αναθεωρήσεων, όπου δεν αφήνεται ούτε η ελάχιστη αμφιβολία για το ποιός ήταν ο σκοπός του νομοθέτη. Έτσι, με την αναθεώρηση του 2001, προστέθηκε στο άρθρο 102 παρ. 2 του Συντάγματος η φράση *“όπως νόμος ορίζει”*, με ρητή στόχευση *“την δυνατότητα συμμετοχής των αλλοδαπών στις δημοτικές εκλογές”*. Και κατά την αναθεώρηση του 2007, η μεταρρύθμιση αυτή συμφωνήθηκε ως γενόμενη από όλες τις πτέρυγες του Κοινοβουλίου, με αφορμή πρόταση 50 βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας, οι οποίοι ζητούσαν την ρητή αναφορά στο άρθρο 102 της δυνατότητας *“διεύρυνσης του εκλογικού δικαιώματος και στους νόμιμα εργαζόμενους αλλοδαπούς στη χώρα μας”*.

Ο τότε Υπουργός Εσωτερικών **Προκόπης Παυλόπουλος** δήλωσε χαρακτηριστικά, απαντώντας στους 50 βουλευτές του κόμματός του γιατί η τροποποίηση δεν είναι αναγκαία: *“ο λόγος για τον οποίο... δεν χρειάζεται να μπει στο Σύνταγμα, δεν είναι γιατί δεν είναι σωστές οι προτάσεις. Αλλά τα θέματα των μεταναστών και σε ό,τι αφορά τη μεταναστευτική πολιτική και σε ό,τι αφορά το δικαίωμα ψήφου... δεν εμποδίζονται από καμιά διάταξη του Συντάγματος. Αν τα προσθέταμε, θα βάζαμε κάτι παραπάνω στο Σύνταγμα που δεν το χρειάζεται... Για το θέμα της ψήφου, μας εμπόδισε και εμποδίζει τίποτα να δώσουμε ψήφο στους μετανάστες; Και θα το κάνουμε μέσω του καθεστώτος των επί μακρόν διαμενόντων, εκεί που συνταγματικώς είναι επιτρεπτό και είναι για τις δημοτικές και νομαρχιακές εκλογές...”*. Την ίδια τοποθέτηση έκαναν και τα υπόλοιπα κόμματα, οπότε αμφιβολία για τη βούληση του νομοθέτη δεν υπάρχει. Για λόγους ιστορικής ακρίβειας, να θυμίσουμε εδώ ότι εισηγητής της πλειοψηφίας το 2001 ήταν ο **Ευάγγελος Βενιζέλος**, ενώ στα ονόματα των βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας που πρότειναν τη ρητή συμπερίληψη της δυνατότητας διεύρυνσης του εκλογικού σώματος στους μετανάστες περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων αυτό του νυν κυβερνητικού εκπροσώπου **Συμεών Κεδίκογλου**.

Η πλειοψηφία του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την απόφαση που εξέδωσε, υπερέβη το θεσμικό της καθήκον. Αντί να κρίνει επί της συνταγματικότητας ή μη ενός νομοθετικού κειμένου, αποφάσισε να υπαρπάξει το νομοθετικό έργο από την νομοθετική εξουσία και να το θέσει στη σφαίρα της δικαστικής. Για να το πούμε κωδικά: με την 460/2013 το ΣτΕ δεν δίκασε, αλλά νομοθέτησε. Η ενέργεια αυτή του ΣτΕ υπήρξε ένας “δικαστικός ακτιβισμός”, για να χρησιμοποιήσουμε έναν όρο που χρησιμοποιείται συχνά στις ΗΠΑ και σε χώρες με κατοχυρωμένα Ανώτατα Συνταγματικά Δικαστήρια των οποίων οι αποφάσεις κάποιες φορές υπερβαίνουν τη σφαίρα της δικαστικής ευθύνης τους και αποφασίζουν να “κάνουν πολιτική”. Αυτή η εξέλιξη ωστόσο καμία σχέση δεν έχει με τη νομιμότητα: γι’ αυτό και οι παροτρύνσεις προς τα κόμματα του Κοινοβουλίου να ψηφίσουν την τροπολογία Μιχελάκη που ακυρώνει και επίσημα τις διατάξεις του ν. 3838/2010, λόγω ύπαρξης της απόφασης του ΣτΕ, δεν έχουν καμία σχέση με τη νομιμότητα.

Στην περίπτωση μας, η υπεράσπιση όχι μόνο της δικαιοσύνης (της ανάγκης να διαθέτουν πολιτικά δικαιώματα άνθρωποι που επί μακρόν ζουν, εργάζονται και φορολογούνται στην Ελλάδα) αλλά και της νομιμότητας (της υποχρέωσης της δικαστικής εξουσίας να σέβεται τη δημοκρατικά εκπεφρασμένη θέληση της πλειοψηφίας να ορίζει τα σύνορα της πολιτείας, μια πλειοψηφία που στην περίπτωση μας εκφράστηκε ρητά τρεις φορές, το 2001, το 2007 και το 2010) επιτάσσει την καταψήφιση της τροπολογίας του Υπουργού Εσωτερικών και την εκ νέου νομοθέτηση διατάξεων που θα δίνουν πλήρη πολιτικά δικαιώματα σε ανθρώπους που ζουν και εργάζονται επί μακρόν στη χώρα. Κάθε άλλη επιλογή νομιμοποιεί παράνομες και αντιδημοκρατικές πρακτικές, θα αποτελέσει δε επικίνδυνο προηγούμενο για κάθε δημοκρατικό εγχείρημα που θα επιχειρήσει βαθύτερες πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές. Η αφαίρεση των λιγοστών πολιτικών δικαιωμάτων των μεταναστών είναι μια δοκιμή για την καταπάτηση των πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων όλων μας.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Α. Σχέδιο νόμου «Πολιτική συμμετοχή ομογενών και αλλοδαπών υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα και μακροχρόνια στην Ελλάδα» (Δεκέμβρης 2009)

- “1. Τέκνο αλλοδαπών που γεννιέται στην Ελλάδα και ένας από τους γονείς του κατοικεί μόνιμα και νόμιμα στη χώρα επί πέντε συνεχή έτη, αποκτά από τη γέννησή του την ελληνική ιθαγένεια εφόσον οι γονείς του υποβάλουν κοινή σχετική δήλωση και αίτηση εγγραφής του τέκνου στο δημοτολόγιο του δήμου της μόνιμης κατοικίας του. Αν το τέκνο γεννήθηκε πριν τη συμπλήρωση της πενταετίας νόμιμης διαμονής του γονέα στη χώρα, η παραπάνω κοινή δήλωση και αίτηση εγγραφής υποβάλλεται με την παρέλευση της πενταετίας συνεχούς νόμιμης και μόνιμης διαμονής του γονέα στη χώρα.
2. Τέκνο αλλοδαπών που έχει παρακολουθήσει τις τρεις πρώτες τάξεις υποχρεωτικής εκπαίδευσης σε ελληνικό σχολείο στην Ελλάδα και κατοικεί μόνιμα στη χώρα αποκτά την ελληνική ιθαγένεια με την ενηλικίωσή του εφόσον υποβάλλει σχετική δήλωση και αίτηση εγγραφής στο δημοτολόγιο του δήμου της μόνιμης κατοικίας του το αργότερο εντός τριετίας από την συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του. Την ελληνική ιθαγένεια αποκτά με κοινή δήλωση των γονέων του και αίτηση εγγραφής στο δημοτολόγιο του Δήμου μόνιμης κατοικίας του και το τέκνο αλλοδαπών που έχει ολοκληρώσει την παρακολούθηση έξι τουλάχιστον τάξεων ελληνικού σχολείου στην Ελλάδα.
3. Εφόσον η δήλωση και αίτηση εγγραφής στο δημοτολόγιο, που προβλέπεται στις προηγούμενες παραγράφους 1 και 2, δεν υποβλήθηκε από κοινού από τους γονείς μέχρι την ενηλικίωσή του, το τέκνο αποκτά την ελληνική ιθαγένεια με δήλωση και αίτηση εγγραφής στο δημοτολόγιο που το ίδιο δικαιούται να υποβάλει στον Δήμο της μόνιμης κατοικίας του το αργότερο εντός τριών ετών από την συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας του.”

B. Κείμενο ν. 3838/2010 (“Νόμος Ραγκούση” έτσι όπως ψηφίστηκε και δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ Α΄ αρ. 29/24-03-2010).

1. Τέκνο αλλοδαπών που γεννιέται και συνεχίζει να ζει στην Ελλάδα από γονείς που διαμένουν μόνιμα και νόμιμα και οι δυο στη Χώρα επί πέντε τουλάχιστον συνεχή έτη, αποκτά από τη γέννησή του την Ελληνική Ιθαγένεια, εφόσον οι γονείς του υποβάλουν κοινή σχετική δήλωση και αίτηση εγγραφής του τέκνου στο δημοτολόγιο του δήμου της μόνιμης κατοικίας του, μέσα σε τρία έτη από τη γέννηση. Σε περίπτωση μεταγενέστερης υποβολής της δήλωσης και αίτησης, η ιθαγένεια αποκτάται από την υποβολή τους. Αν το τέκνο γεννήθηκε πριν τη συμπλήρωση της πενταετούς νόμιμης διαμονής και από τους δύο γονείς στη Χώρα, η κοινή δήλωση και αίτηση εγγραφής υποβάλλεται με την παρέλευση της πενταετούς συνεχούς νόμιμης διαμονής και του δεύτερου γονέα, το δε τέκνο αποκτά την Ελληνική Ιθαγένεια από την υποβολή τους.
2. Τέκνο αλλοδαπών που έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την παρακολούθηση έξι τουλάχιστον τάξεων ελληνικού σχολείου στην Ελλάδα και κατοικεί μόνιμα και νόμιμα στη Χώρα αποκτά την Ελληνική Ιθαγένεια από τη συμπλήρωση του εξαετούς χρόνου φοίτησης με κοινή δήλωση και αίτηση εγγραφής στο δημοτολόγιο του δήμου μόνιμης κατοικίας του που υποβάλλουν οι γονείς του μέσα σε τρία έτη από τη συμπλήρωση του χρόνου αυτού. Σε περίπτωση μεταγενέστερης υποβολής της δήλωσης και αίτησης και μέχρι την ενηλικίωση του τέκνου, η ιθαγένεια αποκτάται από την υποβολή της σχετικής δήλωσης και αίτησης.
3. Η Ελληνική Ιθαγένεια αποκτάται από τέκνα αλλοδαπών με δήλωση των γονέων τους, σύμφωνα με τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων του παρόντος άρθρου, μόνον εφόσον και οι δύο γονείς τους διαμένουν νομίμως στην Ελλάδα δυνάμει σχετικού νόμιμου τίτλου σε ισχύ.

Γ. Σχέδιο νόμου “Τροποποίηση Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας και άλλες διατάξεις” (Μάης 2015)

1. Τέκνο αλλοδαπών που γεννιέται στην Ελλάδα θεμελιώνει δικαίωμα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας υπό τις εξής προϋποθέσεις:

α) της εγγραφής του στην Α΄ τάξη ελληνικού σχολείου της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και της συνέχισης παρακολούθησης αυτού κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης – αίτησης της παραγράφου 4.

β) της προηγούμενης συνεχούς νόμιμης διαμονής του ενός εκ των γονέων του επί πέντε τουλάχιστον έτη πριν από τη γέννησή του.

Αν το τέκνο γεννήθηκε πριν τη συμπλήρωση της ως άνω πενταετούς διαμονής, το δικαίωμα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας θεμελιώνεται με την συμπλήρωση δεκαετούς συνεχούς νόμιμης διαμονής του γονέα.

γ) της νόμιμης διαμονής των γονέων του και της κατοχής από έναν τουλάχιστον εξ αυτών ενός εκ των κατωτέρω τίτλων διαμονής κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης – αίτησης της παραγράφου 4:

γα) άδειας επί μακρόν διαμένοντος, κατ’ εφαρμογή των διατάξεων του π.δ. 150/2006 (160 Α΄) ή άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 7 του άρθρου 40 του ν. 3731/2008 (26 Α΄) ή άδεια διαμονής που προβλέπεται στο άρθρο 89 του ν. 4251/2014 (80 Α΄), όπως ισχύει,

γβ) άδειας διαμονής αόριστης διάρκειας ή δεκαετούς διάρκειας σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2910/2001 (91Α΄), της παραγράφου 2 του άρθρου 91 του ν. 3386/2005 (212 Α΄), της παραγράφου 1 του άρθρου 39 του ν.3731/2008 (263 Α΄) και του άρθρου 138 του ν. 4251/2014 (80 Α΄), όπως ισχύουν.

γγ) εγγράφου πιστοποίησης μόνιμης διαμονής πολίτη της Ε.Ε. με βάση τις διατάξεις του π.δ. 106/2007 (135 Α΄),

γδ) τίτλου διαμονής αναγνωρισμένου πολιτικού πρόσφυγα ή καθεστώς επικουρικής προστασίας σύμφωνα με τις διατάξεις των προεδρικών διαταγμάτων 61/1999 (63Α΄), 96/2008 (152Α΄), 114/2010 (195 Α΄) και 113/2013 (146 Α΄) όπως ισχύουν ή τίτλο διαμονής ανιθαγενούς,

γε) ειδικού δελτίου ταυτότητας ομογενούς (Ε.Δ.Τ.Ο.) συνοδευόμενο από ισχύουσα άδεια διαμονής ενιαίου τύπου (Α.Δ.Ε.Τ.) ή άλλον τίτλο νόμιμης διαμονής ομογενούς,

γστ) άδειας διαμονής δεύτερης γενιάς σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 108 του ν. 4251/2014 (80 Α΄),

γζ) δελτίου μόνιμης διαμονής μέλους οικογένειας Έλληνα ή πολίτη της Ε.Ε.

Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης μπορεί να τροποποιούνται, αντικαθίστανται ή καταργούνται οι τίτλοι οριστικής διαμονής που αναφέρονται ανωτέρω και να προστίθενται νέοι τίτλοι νόμιμης διαμονής.

2. Ανήλικος αλλοδαπός που κατοικεί μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα θεμελιώνει δικαίωμα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας λόγω φοίτησης σε ελληνικό σχολείο, **εφόσον έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την παρακολούθηση είτε εννέα τάξεων είτε έξι τάξεων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**. Η φοίτηση στο νηπιαγωγείο δεν προσμετράται. Η επιτυχής ολοκλήρωση της απαιτούμενης φοίτησης αποδεικνύεται με σχετική βεβαίωση της αρμόδιας αρχής.

3. Αλλοδαπός που κατοικεί μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα και είναι απόφοιτος Τμήματος ή Σχολής ελληνικού ΑΕΙ ή ΤΕΙ θεμελιώνει δικαίωμα κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας εφόσον διαθέτει απολυτήριο **δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ελληνικού σχολείου στην Ελλάδα. Η δήλωση-αίτηση της παραγράφου 4α υποβάλλεται** εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών ετών από την ημερομηνία **αποφοίτησης από Τμήμα** ή Σχολή ελληνικού ΑΕΙ ή ΤΕΙ.

4. α. Για την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας υποβάλλεται όσον αφορά στο δικαίωμα που θεμελιώνεται κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου κοινή δήλωση-αίτηση από τους γονείς του τέκνου και όσον αφορά στο δικαίωμα που θεμελιώνεται κατ' εφαρμογή των παραγράφων 2 και 3 σχετική δήλωση-αίτηση από τον ίδιο τον αλλοδαπό.

Η δήλωση-αίτηση κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας καθώς και τα σχετικά δικαιολογητικά υποβάλλονται στην αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην οποία υπάγεται διοικητικά ο δήμος της διαμονής του/των αιτούντα/ων.

β. Τη δήλωση-αίτηση της προηγούμενης παραγράφου του παρόντος άρθρου υποβάλλει στην περίπτωση τέκνου μονογονεϊκής οικογένειας ή τέκνου δικαιούχου διεθνούς προστασίας (αναγνωρισμένου πρόσφυγα, προσώπου που έχει υπαχθεί σε καθεστώς επικουρικής προστασίας ή ανιθαγενούς), ο εναπομείνας γονέας ή αυτός στον οποίο έχει ανατεθεί η επιμέλεια του ανηλίκου, εφόσον συντρέχουν στο πρόσωπο του οι λοιπές σχετικές προϋποθέσεις. Σε περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων τη δήλωση-αίτηση υποβάλλει ο επίτροπος ή ο εκπρόσωπος του ανηλίκου που έχει νόμιμα οριστεί.

5. α. Ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός έξι μηνών από την υποβολή της δήλωσης-αίτησης των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου, με απόφασή του, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται

στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εντέλλεται τον οικείο δήμο να εγγράψει τον ανήλικο αλλοδαπό, στο δημοτολόγιο του. Η ελληνική ιθαγένεια αποκτάται από την δημοσίευση της σχετικής περίληψης.

- β. Ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός ενός έτους από την υποβολή της δήλωσης-αίτησης της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου, με απόφασή του, περίληψη της οποίας δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εντέλλεται τον οικείο δήμο να εγγράψει τον ενήλικο αλλοδαπό, στο δημοτολόγιο του. Η ελληνική ιθαγένεια αποκτάται από την δημοσίευση της σχετικής περίληψης.

Η αίτηση απορρίπτεται αν συντρέχει ποινικό κώλυμα, κατά την περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 5 ή λόγοι δημόσιας ή εθνικής ασφάλειας κατά το άρθρο 5B. Η διερεύνηση της συνδρομής των αρνητικών προϋποθέσεων του προηγούμενου εδαφίου διενεργείται με ανάλογη εφαρμογή της προβλεπόμενης στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 διαδικασίας και εντός προθεσμίας έξι μηνών. Η σχετική διαδικασία και προθεσμίες αναστέλλονται σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 31.

6. α. Στην περίπτωση που η δήλωση-αίτηση κτήσης της ελληνικής ιθαγένειας, που προβλέπεται κατ' εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου, δεν υποβλήθηκε από κοινού από τους γονείς ή από τον ανήλικο αλλοδαπό, αντίστοιχα, ο αλλοδαπός που εξακολουθεί να διαμένει νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα υποβάλλει τη σχετική δήλωση-αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην οποία υπάγεται διοικητικά ο δήμος της διαμονής του, μέχρι τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας του.
- β. Στην περίπτωση που η κτήση ιθαγένειας λόγω φοίτησης, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, θεμελιώνεται χρονικά μετά την ενηλικίωση του τέκνου και μέχρι την ηλικία των 23 ετών, ο ενήλικος αλλοδαπός που εξακολουθεί να διαμένει νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα υποβάλλει τη σχετική δήλωση-αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην οποία υπάγεται διοικητικά ο δήμος της διαμονής του, εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριών ετών από την ημερομηνία **συμπλήρωσης εννέα τάξεων ελληνικού σχολείου ή των έξι τάξεων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.**

γ. Στις ανωτέρω περιπτώσεις ακολουθείται αναλογικά η διαδικασία των διατάξεων της παραγράφου 5β του παρόντος άρθρου. Η ελληνική ιθαγένεια αποκτάται και στις περιπτώσεις αυτές από την ημερομηνία δημοσίευσης της περίληψης της απόφασης του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

(...)